

**'Zoals Hij opstaat
uit de doden,
zo zal Jeruzalem
hersteld worden.'**

» pagina 10



Israëli's zijn druk in de weer om stembiljetten in te pakken voor de honderden stembureaus die op 9 april door heel Israël zullen worden geopend voor de Israëlische parlementsverkiezingen. | Foto: Flash90

Schulen achter schermen

Het komt steeds vaker voor dat Palestijnse terroristen bij bushaltes wachtende Joden of liftende Joden bij kruispunten beschieten of proberen ze met de auto aan te rijden. Bij een dergelijke aanslag bij de stad Ariel kwamen afgelopen maand twee mensen om het leven. Het leger plaatste daarom op diverse plaatsen langs de wegen in Judea en Samaria schermen waarachter Joden zich kunnen verschuilen. Er waren heel wat mensen die hier boos op reageerden. "Is dit ons antwoord? Meer schuilplaatsen? Zo toon je angst en lok je meer terreur uit. Tegen terreur moet je in de aanval gaan. Niet in de verdediging schieten", klonken diverse reacties van politici en plaatselijke autoriteiten. | Foto: Menachem Bakush



Valt er iets te kiezen?

Ja. Aan partijen, kandidaten en meningen geen gebrek. Tegenstellingen tussen links en rechts worden scherper. Door coalities te vormen hopen partijen sterker te staan bij de verkiezingen.

Een belangrijk thema is de invloed van het hooggerechtshof. Veel mensen vinden dat het hooggerechtshof zijn bevoegdheden misbruikt om het beleid van het land te beïnvloeden. Zo sloot het hof afgelopen maand een kandidaat van de extreemrechtse partij Joodse Kracht uit van de kieslijst, omdat hij racistische uitspraken had gedaan. Maar van de Arabische partijen, die zich vaak openlijk tégen de staat Israël keren, is nog nooit iemand uitgesloten van de kieslijst.

Een ander belangrijk thema is natuurlijk de veiligheid van Israël. Oud-generaals van het Israëlische leger doen het daarom goed in de peilingen. Linkse partijen menen dat Israël verder moet werken aan een tweestatenoplossing. Tamar Zandberg, van de extreem-linkse Meretz, onderstreepte dit zelfs door Abbas te bezoeken.

Nee. Wie onder het gezag van de Palestijnse Autoriteit valt, staat wellicht wat jaloers te kijken naar wat er in Israël gebeurt. Als er al gekozen wordt, zijn de kandidaten vaak pionnen van het regime.

Al jaren zijn er geen verkiezingen geweest. In 2005 werd Abbas verkozen tot president voor een periode van vier jaar. Zijn termijn is dus inmiddels al tien jaar verstreken. De laatste parlementsverkiezingen werden gehouden in 2006. Hierbij werd Hamas de grote winnaar in de Gazastrook. Fatah bleef de regerende partij van de PA op de Westoever. Sindsdien kun je niet meer echt spreken van 'democratie'. Terreur heerst. Om nog enige reden tot overleg met de Israëli's te hebben, wordt er zo af en toe een poging gedaan door de partijen om tot elkaar te komen, maar lang duurt dat niet. In de tussentijd zijn er wel veranderingen geweest in de samenstelling van de regeerploeg van de Palestijnse Autoriteit, maar daarover heeft de gewone burger geen inspraak.

'Hoe herken je een Jood?'

In de extreemrechtse Poolse krant *Tylko Polska* ('Alleen Polen') stond afgelopen maand een artikel op de voorpagina met als titel: 'Hoe een Jood te herkennen'. Het artikel beschrijft "namen, antropologische eigenschappen, uitdrukkingen, verschijningsvormen, karaktereigenschappen, handelwijzen en het verspreiden van nepnieuws." Onder de introductie stond ook: "Hoe kunnen we ze verslaan? Dit kan zo niet langer."

De krant werd uitgedeeld in het Poolse parlement, als een van de bladen die elke parlementariër standaard krijgt. Poolse parlementariërs reageerden geschokt op de krant. Michal Kaminski vroeg de kamervoorzitter hoe het mogelijk was dat een dergelijke krant in het parlement kon worden uitgedeeld. Het hoofd van het parlementaire informatiecentrum liet later weten dat hij zou vragen om de publicatie uit het pakket te verwijderen.

7



» In de Graftuin

12
13



» Verkiezingen in Israël

22



» Verwondering op forum

CHRISTENEN VOOR
ISRAËL

christenenvoorisrael.nl



Israël

- Bid dat op de verkiezingsdag (9 april) de juiste regeringsleiders worden gekozen die het land op een goede manier zullen besturen.
- “Bewaar mij als Uw oogappel, verberg mij onder de schaduw van Uw vleugels” (Psalm 17:8). Bid dat God Israël bewaart en beschermt. Bid dat terreuraanslagen verhinderd zullen worden en dat het aan de grenzen van het land rustig mag zijn.
- Deze maand (van vrijdag 19 t/m zaterdag 27 april) vieren de Joden Pesach. Dank dat God Israël uit Egypte heeft geleid en tot zegen heeft gesteld voor de wereld. Bid dat het Joodse volk een gezegend Pesachfeest mag hebben.

Israël en de volkeren

- In veel Europese landen neemt het aantal antisemitische incidenten sterk toe. Dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling. Bid dat de incidenten stoppen en bid om bescherming van de Europese Joden.
- Bid voor christenen in Israël en andere landen in het Midden-Oosten. Dat zij tot zegen mogen zijn voor Israël en dat zij hun stem laten horen wanneer dat nodig is.
- “Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zie, Ik ga de boog van Elam breken” (Jeremia 49:35). Elam was de voorloper van Iran. Ook nu mogen we erop vertrouwen dat God voor Israël zorgt en de macht van Iran zal verbreken. Bid dat dit snel mag gebeuren.

Christenen voor Israël

- Dank voor de ontwikkelingen in Azië. In diverse landen zijn teams van Christenen voor Israël aan het werk. Bid voor voldoende financiën en de juiste mensen om een Aziatische Israëlkrant te starten.
- Bid voor het belangrijke werk dat de consultants van het Israël Producten Centrum doen. Bid dat zij hun werk met liefde en plezier mogen doen en dat zij veel producten kunnen verkopen. Bid ook dat zij mooie gesprekken mogen hebben met de kopers.
- “Wees niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld” (Romeinen 13:8).

Ds. Willem J.J. Glashouwer

Na Pesach volgt Pasen

Alleen op de plaats die de Heere zou uitkiezen om daar Zijn Naam te doen wonen mochten de lammeren voor Pesach geslacht worden, lezen we in Deuteronomium 16:5-6. Die plaats werd tenslotte Jeruzalem. Daar werd de tempel gebouwd.

Daar vond de ‘ark van het verbond’ tenslotte zijn laatste rustplaats. En de ‘heerlijkheid des Heeren’ die in de woestijn rustte op de tabernakel – de wolk en het vuur (Exodus 40:34-38) vervulde de tempel (2 Kronieken 7:1-3). Daar, in Jeruzalem vierde de Here Jezus met Zijn discipelen de Pesachmaaltijd, het laatste avondmaal zoals wij zeggen. De maaltijd die tot op de huidige dag door Joden in Israël en wereldwijd gevierd wordt, als herinnering aan de uittocht uit de slavernij van Egypte.

Na de maaltijd (Lucas 22:19-20) heft Hij de beker op en zegt: “Deze beker is het nieuwe verbond in Mijn bloed, die voor u uitgegoten wordt.” Het nieuwe verbond dat met Israël gesloten wordt, zoals beloofd in Jeremia 31:31-34. Uitgegoten voor jullie, Mijn Joodse vrienden, zegt Hij. En de tekenen van dat nieuwe verbond zijn Zijn gebroken lichaam en Zijn vergoten bloed. Als daarna op het feest van Sjawoe’ot (Pinksterfeest) de Heilige Geest op Israël wordt uitgestort, is het nieuwe verbond compleet. En in Handelingen 10 wordt de deur van dat nieuwe verbond wagenwijd opengezet voor ons, niet-Joden. Wij zijn welkom!

Wie Hij is

De tien geboden in Exodus 20:2-3 beginnen met de woorden: “Ik ben de HEERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb.” De Heere begint Zijn geboden met te

zeggen Wie Hij is. Dat Hij de God is die vrijmaakt. Die allereerst vrijmaakt en verlost uit de slavernij – uit de slavernij van Egypte en uit de slavernij van de zonde. En Hij was de Enige die dat doen kon. En dan zegt Hij vervolgens: “Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.” Geen andere goden, want er is niemand die kan vrijmaken en verlossen zoals Hij.

Verlossing

De Here Jezus begint met allereerst ons te verlossen. Toen Hij stierf aan het kruis kon Hij het blaten horen van de lammeren die voor Pesach geslacht werden. Zijn aan het kruis gebroken lichaam en vergoten bloed, reinigt van alle zonde en verlost uit de macht van de zonde. Een mens kan opnieuw geboren worden (Johannes 3:3-8, Romeinen 6:1-14, 1 Johannes 1:5-10). Na de reiniging en verlossing volgt dan de opstanding, de hemelvaart en straks Zijn komst in heerlijkheid op de Olijfberg in Jeruzalem. Voor hen die door het geloof in Hem zijn ingelijfd geldt dat wij vol verlangen daarnaar mogen uitzien. Straks: de omzetting van ons sterfelijk lichaam zodat het gelijkvormig wordt aan Zijn verheerlijkt lichaam (Filippenzen 3:20-21). Nu: een leven van dankbaarheid door de Heilige Geest (Galaten 5:13-25).

Na Pesach volgt Pasen. Voor Zijn Gemeente, voor Israël, voor de volkeren, en ooit eenmaal voor de hele schepping (1 Korintiërs 15:12-28). Wat een heerlijk vooruitzicht!

Roger van Oordt

In memoriam

Bart Repko (1949-2019)

Op zondag 17 maart overleed in zijn geliefde Jeruzalem Bart Repko op 69-jarige leeftijd.

Bart, een discipel van de Heiland, mocht samen met duizenden christenen duizenden gebeds- en proclamatiwandelingen op de muren van Jeruzalem maken. De tekst die daarbij de afgelopen dertien jaar leidraad was voor hem en zijn vrouw Joke was Jesaja 62, en dan in het bijzonder vers 6. “Op uw muren, o Jeruzalem, heb ik wachters aangesteld, die de ganse dag en de ganse nacht nimmer zullen zwijgen.”

Degenen die Bart kenden weten dat hij nimmer zweeg. Niet in de afgelopen dertien jaar toen hij elke dag van 9.00 tot 11.00 uur op de muren van Jeruzalem de beloften van God in de Tenach over Israël mocht uitspreken, maar ook daarvoor, toen Bart en Joke zich op allerlei manieren voor Israël inzetten. Bart was een man van ideeën, en iemand die je graag om een broederlijke raad vroeg. Samen met Bart mocht ik

nog vlak voor zijn laatste vertrek naar Israël met hem bidden en Gods zegen vragen over beslissingen die genomen moesten worden. Bart verheugde zich altijd in de goedheid en trouw van de God van Israël. Dat Hij nooit loslaat wat Hij begonnen is. Dat Hij zoals Hij trouw is aan Israël, zo ook trouw is aan ons. Dat ervoer Bart elke dag en had groot verdriet over degenen die de Here Jezus loslieten.

Zo is een broeder van ons heengegaan. Bijna zeventig jaar, maar nog zo krachtig. Het noopt ons om vol te houden. Volhardend te zijn in de roeping om Israël te zegenen. Bart mag nu rusten van zijn arbeid en zijn geest en ziel mogen de Heere, onze Zaligmaker groot maken. We mogen uitzien naar de blijde dag van de opstanding. Wanneer Jeshua, Jezus, zal komen met allen die in Hem ontslapen zijn, om Zijn vrede, gerechtigheid en waarheid te geven vanuit Sion, Jeruzalem.

In deze tussentijd mag het gebed, hier en op de muren van Jeruzalem, doorgaan. Totdat Hij Jeruzalem heeft gesteld tot een lof op aarde. We bidden voor troost voor allen en in het bijzonder voor Joke en de kinderen. Mag Hij en ons allen beschermen en heiligen voor Zijn komst.



Bart vol passie op de plek waar hij zo graag was: met een geopende Bijbel op de muren van Jeruzalem. | Foto: Cvl

Waarom erkenning van de Golan zo belangrijk is

Wie ooit de Golanhoogvlakte op is geweest, begrijpt het meteen. Dat stukje Israël is essentieel. Wie Israël de Golanhoogte wil afpakken, is uit op Israëls vernietiging. Daarom is erkenning van Israëls soevereiniteit op de hoogvlakte zo belangrijk. Zeker nu.

Aan de oostzijde het meer van Galilea lijken de toppen van de Golan op hoge bergruggen. Via prachtige bergwegen kun je ze bestijgen. Kronkelend over haarspeldbochten naar de top. Maar boven wacht een verrassing. Er wacht geen vergezicht over de toppen van bergruggen erachter. In plaats daarvan kijk je uit over een eindeloze groene, glooiende vlakte.

Strategisch

Tot 1967 viel deze vlakte onder het Syrische gezag. Israëls vijanden konden zich op deze hoogvlakte eenvoudig groeperen, verplaatsen en vanaf de hoogten vuren op de Israëlische ‘vijand’ beneden. Dat strategische voordeel was een groot nadeel voor Israël. Maar tijdens de Zesdaagse Oorlog slaagde Israël er toch in de Syrische troepen op de vlakte te overmeesteren. Sindsdien bezette Israël het gebied en in 1981 annexeerde het de Golan.

Bericht uit Amerika

In de ogen van de wereld is Israëls beheer over de Golanhoogvlakte nog altijd een ‘illegale bezetting’. Maar president Trump lijkt daar anders over te denken. Een week voor Poerim was uit een officieel regeringsdocument de term ‘bezetting’ verdwenen. En tijdens Poerim tweette de president: “Na 52 jaar is het tijd voor de Verenigde Staten om Israëls soevereiniteit over de Golanhoogvlakte ten volle te erkennen. Deze is van groot strategisch – en veiligheidsbelang voor de staat Israël en de regionale stabiliteit!”

Signaal aan Iran

Trump haalde met zijn bericht de nodige kritiek over zich heen. Tegenstanders wierpen voor dat hij niet zomaar het internationale recht opzij kan zetten. Maar de Amerikaanse regering lijkt tenminste te begrijpen dat de Golanhoogvlakte op dit moment opnieuw van vitaal belang is. Iran is immers al maanden bezig



Uitzicht vanaf Golanhoogvlakte op het meer van Galilea. De hoogvlakte is van groot strategisch belang bij de bescherming van Israël tegen dreigingen vanuit het noordoosten. | Foto: Flash90

om zich een weg te banen naar Israël via de Syrische kant van de Golanhoogvlakte. De Iraanse revolutionaire garde bouwt in Syrië aan een leger dat Israël van die kant moet aanvallen.

Trump's besluit om Israëls soevereiniteit over de Golan te erkennen is een duidelijk signaal aan Iran. Het is een erkenning van Israëls recht op zelfbescherming. En dat van een leider van het vrije Westen is een hoopvol geluid voor Israël. Premier Netanyahu noemde de tweet van Trump daarom niet voor niets een ‘Poerimwonder’.

Huizen kijken

Herkent u dat? Je zit achter je computer en je kijkt op Funda naar huizen. En je weet dat die je toch nooit kunt betalen. In maart hadden we als Christenen voor Israël ons internationale forum in Jeruzalem. Met negentig deelnemers uit dertig verschillende landen uit onze wereldwijde Christenen voor Israël-organisatie. De meesten van hen komen uit landen met een lager welvaartspeil dan bij ons.

We deden Bijbelstudie en luisterden naar sprekers uit Israël en daarbuiten. 's Middags gingen we onder deskundige Israëlische leiding op excursie. Zo brachten we een middag lang door in de Palestijnse gebieden. We reden door verschillende dorpen en steden, zoals Ramallah. Degenen die voor het eerst in Israël waren hadden een beeld van Palestina en hun leefomgeving, zoals hen dat door de media was voorgeschoteld: onderdrukt door Israël en levend in erbarmelijke omstandigheden.



Dat beeld werd echter in één klap voorgoed weggevaagd. We zagen moderne winkels en bedrijven en overal werd volop gebouwd. Dat de economie ook in deze gebieden goed draait merkten we aan de vele files. Onze deelnemers uit landen als Vietnam, Myanmar, Fiji, de Salomon Eilanden, Oeganda, Brazilië en Ivoorkust vergaapten zich aan luxe huizen en appartementen die zij in hun eigen land nooit zouden kunnen betalen. Maar niet alleen zij. Ook de deelnemers uit de rijkere landen vergaapten zich: aan de dure Mercedesen, BMW's en SUV's. Talloze auto's die ook de meesten van ons zich nooit kunnen veroorloven.

Natuurlijk zijn er in deze gebieden ook grote verschillen tussen de inkomens van rijken, en mensen met een modaal – of minimuminkomen. Net als bij ons in Nederland en in de meeste landen. Maar laten we toch eens afscheid nemen van dat karikatuurbeeld van Palestina dat ons aldoor wordt opgedrongen. Bent u van plan om weer eens naar Israël te gaan? Neem dan vooral ook eens de moeite om een middagje door Palestijnse dorpen en steden te rijden. Altijd leuk voor de liefhebbers van mooie huizen en auto's.

Kanttekening

Ds. Kees Kant
» kkant@cvl.nl



‘GroenLinks, omarm geen BDS’

Zo'n 150 mensen verzamelden zich op dinsdagochtend 12 maart in een regenachtig Utrecht voor het kantoor van GroenLinks. Tijdens de manifestatie, die werd georganiseerd door Christenen voor Israël, riepen de aanwezigen de politieke partij op terug te komen op zijn beslissing de boycot-, desinvestering- en sanctiebeweging (BDS) tegen Israël te omarmen als legitiem middel. De manifestatie maakte indruk. Een delegatie werd binnen uitgenodigd voor een gesprek. Daarin mochten we uitleggen hoe gevaarlijk de BDS-beweging is, omdat deze in feite streeft naar de vernietiging van de staat Israël. | Foto: Cvl

Vlinderfeest

Terwijl Israël het Poerimfeest vierde, sierden miljoenen distelvlinders het feest op bij hun trektocht over Israël naar noordelijkere streken. De vlinders komen uit Saoedi-Arabië, waar de rupsen dankzij een natte winter veel te eten hadden. Vandaar de uitzonderlijk hoge aantallen die over Israël vlogen. | Foto: Flash90



Koop niet bij Joden

Veertig jaar geleden werd het Israël Producten Centrum opgericht als antwoord op de uitsluiting van Israël als handelspartner door Arab League Boycott of Israel. Zij werken vanuit hun Central Boycott Office in Damascus, Syrië. Dit bureau registreerde precies wie er handel dreef met de Joodse staat en wie dus een Arabische boycot boven het hoofd hing.

Vele grote bedrijven zwichtten voor die druk, want de oliedollars waren toch meer waard dan de Joodse staat in zijn opbouwfase. Natuurlijk was het Israël Producten Centrum niet in staat om die boycot te doorbreken, maar het mocht en is nog steeds een oproep van verzet tegen de uitsluiting en boycot van Israël.

Ondanks de boycot van de Arabische landen en daarmee van het Westen, heeft de God van Israël niet nagelaten om Israël te zegenen. Veel nieuwe immigranten mochten bijdragen aan de opbouw en het tot bloei komen van het land. Ook lukte het de Arabische landen niet om het kleine Israël van de kaart te vegen, ook daarin mogen we telkens weer zien wat de profeet Elisa zei tegen zijn knecht: “Degenen die bij ons zijn, zijn veel talrijker dan zij, die bij hen zijn. En God opende de ogen van zijn knecht en hij zag de legers van engelen die zich rondom hen gelegerd hadden.”

Toch klinkt dezelfde verordening als in de nazitijd, ‘koop niet bij Joden’, die de opstap vormde tot de vernietiging van de Joden, nu in de vorm van oproepen tot boycot, desinvesteringen en sancties (BDS) tegen de Joodse staat. Ook nu zijn de BDS-ideologen helder in hun boodschap: het gaat om de vernietiging van de Joodse staat. De oprichters van deze beweging, waaronder Omar Barghouti, zijn heel duidelijk. Hij liet bij de oprichting van deze boycotbeweging in Ramallah in 2004 in niet mis te verstane bewoordingen weten dat het te doen is om de totale vernietiging van de Joodse staat.

Het is dan ook een tragische ontwikkeling dat Nederlandse en Europese politici menen de BDS te moeten promoten. Het is een ontwikkeling die tot een vloek zal zijn voor ons allen. Laten we daarom als christenen voor Israël juist Israël zegenen en de prachtige producten die daar gemaakt worden kopen. Naast Israël staan in woord en daad. Am Israel chai! Het volk Israël leeft.

Column

Roger van Oordt
» rvoordt@cvi.nl

Ds. Frank Heikoop

Uit het hart gegrepen: profetieën over Israël

De pleinen van Jeruzalem

“Zo zegt de Heere van de legermachten: Er zullen weer oude mannen en oude vrouwen zitten op de pleinen van Jeruzalem, ieder met zijn stok in zijn hand vanwege de hoge leeftijd. De pleinen van de stad zullen vol worden met jongens en meisjes die spelen op haar pleinen” (Zacharia 8:4,5).



Kinderen spelen op het Batei Machseplein in Jeruzalem. | Foto: Wikimedia Commons

Deze profetie spreekt mij bijzonder aan. Het is een profetie van de profeet Zacharia. Hij was werkzaam in de periode na de Babylonische ballingschap. Het Joodse volk mocht weer terugkeren naar het beloofde land, en Jeruzalem en de tempel opnieuw opbouwen. Dat was nog niet zo eenvoudig. Slechts een klein deel van het Joodse volk keerde uit Babel terug. In Israël gekomen, troffen ze er een bevolking aan, die de herbouw tegenwerkte. Bovendien was er weinig geld. Kortom, het zat op allerlei manieren tegen.

Bemoediging

In die moeilijke situatie mag Zacharia het volk bemoedigen, en voor ogen stellen wat een mooie toekomst er voor Jeruzalem aankomt. “Er zullen weer oude mannen en oude vrouwen zitten op de pleinen van Jeruzalem, ieder met zijn stok in zijn hand vanwege de hoge leeftijd. De pleinen van de stad zullen vol worden met jongens en meisjes die spelen op haar pleinen.” Het woord ‘spelen’ zou je hier ook kunnen vertalen met ‘lachen’.

‘Wat een mooi beeld, dat verschillende generaties, oud en jong, goed met elkaar optrekken.’

Een hoopvolle belofte! De herbouw van Jeruzalem zal slagen. Er zal vrede zijn. Jonge mannen sterven niet in oorlogen, maar bereiken een hoge leeftijd. Er is grote kinderzegen, de pleinen zullen vol zijn van jongens en meisjes. En die kinderen kunnen veilig buiten op straat spelen. Ze lachen en hebben plezier. En de oude mannen en oude vrouwen kijken toe en genieten ervan. Juist de zwakste groepen in een samenleving, kinderen en ouderen, voelen zich veilig.

Teken van de komst van de Messias

Wat een mooi beeld, dat verschillende generaties, oud en jong, goed met elkaar optrekken. Dat is helaas niet altijd het geval. Wij leven in een individualistische maatschappij. De betrok-

kenheid op elkaar neemt af. Banden tussen familieleden, burens, dorps- of stadgenoten worden steeds zwakker. Nogal wat ouderen maar ook heel wat jongeren voelen zich regelmatig eenzaam. Het Oude Testament eindigt met de hoop dat “het hart van de vaders zal teruggebracht worden tot de kinderen en het hart van de kinderen tot hun vaders” (Maleachi 4:6). Dat vredevol samenleven van verschillende generaties zal in Jeruzalem te zien zijn, als de ouderen genieten van het spel van de kinderen. Het zal een teken zijn van de komst van de Messias.

Door heidenen vertreden

Wat is er terechtgekomen van deze belofte? Er is in de loop van de eeuwen maar weinig vrede geweest in Jeruzalem. Eeuw in, eeuw uit waren het vooral heidenen, die er hun voetstappen hebben neergezet. Soms op de meest grove manieren. Nog in de jaren zestig van de vorige eeuw werden er onder Jordaans bestuur van Joodse grafstenen toiletten gemaakt en oude synagogen werden gebruikt als kippenren of stal. Maar die periode is voorbij. Op 7 juni 1967 wisten Israëlische militairen het oude gedeelte van Jeruzalem te bevrijden en weer onder Israëls bestuur te brengen. En dat deel van de stad is op een schitterende manier herbouwd.

Profetie in vervulling

Afgelopen jaar heb ik met een gemeentereis de Joodse wijk van de Oude Stad in Jeruzalem bezocht. We kwamen op één van de mooiste pleinen, het Batei Machseplein. In de negentiende eeuw is dit gedeelte van de stad door Duitse en Nederlandse Joden gekocht. Nu zijn er overal bankjes waarop mensen elkaar ontmoeten en even bijpraten, waar oudere mannen en vrouwen urenlang zitten en genieten van alles om hen heen. Er hollen kinderen heen en weer, die spelen op het plein. Ze komen uit één van de vier scholen die vlakbij het plein liggen. De kinderrijkdom in Jeruzalem is immers enorm groot. Op één van de huizen aan het plein is de profetie uit Zacharia 8 in brons aangebracht.

We zagen de profetie in vervulling gaan. Laat het de voorbode zijn van de komst van de Verlosser. Als Zijn tijd aanbreekt, zal heel Israël in vrede leven. “Dan zullen jonge vrouwen zich verblijden in een reidans, ook de jongemannen en de ouderen met elkaar. Ik zal hun rouw veranderen in vreugde, Ik zal hen troosten, Ik zal hen blij maken na hun verdriet” (Jeremia 31:13)

Breng de Joden thuis

43 jaar gebeden

Elke Joodse familie die naar Israël gaat, vertrekt om diverse redenen. We vragen hen dan ook telkens wat hen motiveert om naar Israël te gaan. Zo ook aan de zestig jaar oude Edick, die onlangs vertrok met zijn 84-jarige moeder Schindla, een Holocaustoverlevende



Edick en Schindla met Koen op de luchthaven bij vertrek naar Israël. | Foto: Cvl

Toen we aanklopten voor het vertrek naar de luchthaven, deed verzorgster Alona, die Schindla twee jaar lang heeft verzorgd, open. We stelden ons aan Schindla voor, maar ze gaf geen kik en keek ons een beetje onvriendelijk aan. Het was een typisch Sovjetflatje: twee kleine kamertjes. Vanuit een andere kamer kwam Edick en lachte ons vriendelijk toe. We maakten een praatje en hij zei – maar ik verstond het niet zo goed – dat hij zeven of zeventien jaar had gebeden om samen met zijn moeder naar Israël te mogen gaan. Edick las veel in de Bijbel en vooral de teksten over de terugkeer en zei dan regelmatig tegen zijn moeder: “Laten we doen wat in de Bijbel staat en naar ons thuisland gaan”, maar telkens zei de koppige Schindla: “Laten we nog even wachten”. Edick overwoog uiteindelijk om alleen te gaan, maar zijn moeder alleen achter te laten wilde hij ook niet.

‘Je wens vervuld’

Op een dag, een paar maanden geleden, zei Schindla tegen haar enige kind: “Je wens wordt vervuld, ik ben klaar om Oekraïne voorgoed te verlaten.” Edick keek zijn moeder ongeloofig aan, maar ze meende het echt. De officiële papieren waren zo geregeld, een interview op de Israëlische ambassade in Kiev, uitreisvisum en datum van vertrek werden geregeld door het Joods Agentschap. Schindla was slecht ter been, maar vastberaden. Stap voor stap ging ze tot aan de bus zonder een woord te zeggen. Nog twee andere families gingen mee.

Afscheid

Toen iedereen in het busje zat stelden we ons voor en vertelden we dat Christenen voor Israël op een praktische manier helpt bij de terugkeer, in samenwerking met het Joods Agentschap. Eenmaal op de lucht-

haven hielpen we iedereen met hun bagage – zeventig kilo per persoon. Nadat iedereen was ingecheckt, gaven we wat instructies voor de aankomst in Tel Aviv en een kalender met de Joodse feestdagen erbij. Vlak voor het afscheid vroeg ik toch nog eens aan Edick of hij nu zeven of zeventien jaar had gebeden. Maar hij lachte en zei: “Vanaf mijn zeventiende heb ik regelmatig gebeden om voorgoed naar mijn thuisland te mogen terugkeren.” Ik rekende even en zei toen: “Edick, dan heb je 43 jaar gebeden?” Hij lachte en knikte. “Inderdaad.” Ik stond versteld. Vlak voor de paspoortcontrole pakte Schindla plotseling mijn hand vast, keek me vriendelijk aan en zei: “Hartelijk dank, en dat de Almachtige jullie werk mag zegenen!”

God is getrouw

Op de terugweg moest ik voortdurend aan die 43 jaar denken. Inderdaad. God is getrouw en verhoort gebeden. Niet op onze, maar op Zijn tijd. Binnenkort zullen Schindla, Edick en duizenden Joodse families uit het Noorderland en de rest van de wereld voor de eerste maal Pesach vieren in het beloofde land.



NL38 ABNA 0529 310 252

‘Aanslag geen misdaad’

De aanslag in Ariel van zondag 17 maart jl., waarbij twee mensen om het leven kwamen, is volgens een woordvoerder van de Palestijnse Autoriteit niet als ‘misdad’ bestempeld. Deze uitspraak kwam als reactie op een beschuldiging van Hamas. Hamas beschuldigde de PA dat het de aanslag een misdaad had genoemd.

Israël helpt Ethiopië



Een forensisch team uit Israël is naar Ethiopië afgereisd om te helpen bij de identificatie van twee Israëlische slachtoffers van de vliegtuigramp. Maar het kan tot wel een half jaar duren voor de identiteit van de slachtoffers is vastgesteld. | Foto: screenshot BBC

‘Verwijder agendapunt 7’

Opnieuw heeft het Wereld Joods Congres de Mensenrechtenraad van de VN gevraagd om agendapunt 7 van de vaste agenda te verwijderen. Agendapunt 7 is het enige vaste onderdeel van de agenda en gaat over Israël. Er was geen steun om het punt van de agenda te verwijderen.

Aanslag reden tot feest



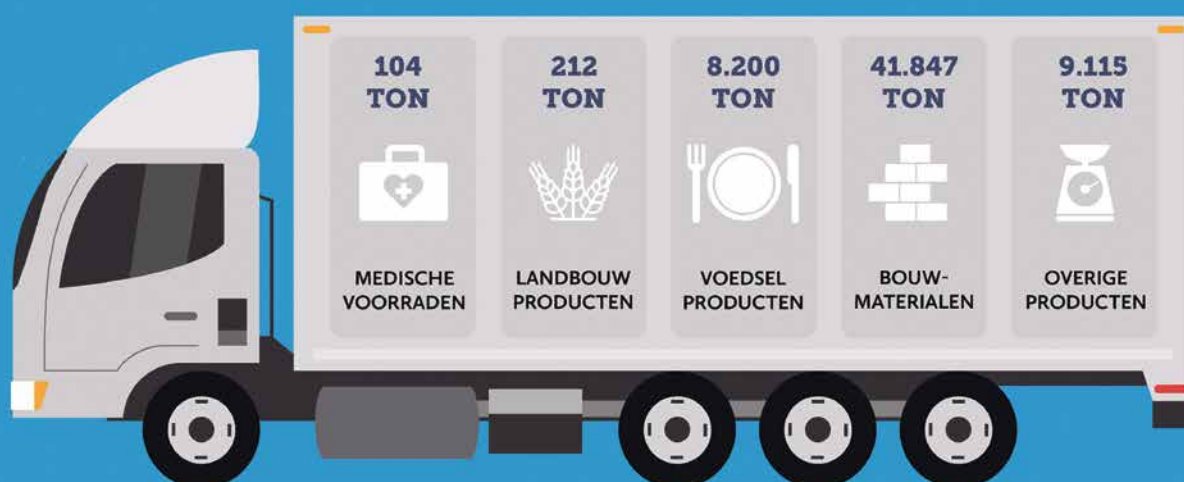
Twee mensen vermoord, verdriet alom na de aanslag in Ariel waarbij twee mensen omkwamen. Maar niet overal wordt gerouwd of medeleven betoond. Voor Hamas was het reden voor feest. De familie van de dader wordt financieel goed gecompenseerd en in de Gazastrook werd door Hamas en Islamitische Jihad op straat snoep uitgedeeld om de aanslag te vieren. | Foto: Flashgo

Topstad

Wie Tel Aviv wel eens heeft bezocht, weet dat het een geweldige stad is voor toeristen. Nadat je eerst misschien denkt ‘is dit het nou?’ en dan toch je best doet de stad te leren kennen, weet je dat de stad een bezoek waard is. *Time Out magazine* heeft de stad als beste stad genoteerd in zijn ranglijst voor het Midden-Oosten. Wereldwijd staat Tel Aviv op de 21^e plaats.

Eén week bij de Kerem Shalom grensovergang

Van 10-16 maart 2019 reden 1.939 vrachtwagens naar Gaza met 59.784 ton aan goederen



Bijbelverhalen van dichtbij

Het is 21 februari. Samen met mijn vrouw gaan we een reis leiden met vijftig studenten van de opleiding tot leerkracht basisschool en twee docenten van hogeschool De Driestar in Gouda. Voor vrijwel iedereen is het de eerste keer dat het beloofde land bezocht wordt. Het uitgezette programma is intensief en veelzijdig. Samaria, Jeruzalem, Jordaan en Dode Zee, Galilea en de Golanhoogvlakte en Caesarea. Op het programma staan allerlei ontmoetingen en geplande bezoeken. Wat ons bindt is ons geloof in Jezus, en de basisschool. Mijn vrouw en ik hebben ook jaren voor de klas gestaan.

Vanaf het eerste moment is het een feest! Weliswaar wat onwennig op Schiphol, maar de gezonde spanning van deze reis spat ervan af! Die spanning verdwijnt gelukkig. Het enthousiasme blijft. Als je ook zelf de Bijbelverhalen mag gaan doorgeven, is het eigenlijk wezenlijk om in de voetstappen van Jezus gelopen te hebben. De Jordaan is nog hetzelfde. En uitkijkend over Moab vanaf Masada kun je je ook echt iets voorstellen van de tocht die Ruth met Naomi maakte. Eigenlijk is er in het land zoveel te zien en zijn er zoveel mensen te ontmoeten. Het helpt om te begrijpen wat in de Bijbel staat. Je leest over de Ebal en Gerizim heen, als je niet vanaf Elon More hebt kunnen zien hoe de situatie is!



De blijdschap van het vieren van de Sjabbat ervaren we als we bij de Klaagmuur zijn. De persoonlijke uitleg die onze gastheer Elad geeft bij onze Sjabbatsmaaltijd bij Hineni geeft voldoende stof tot nadenken. Ook op deze manier kunnen we leren van het Jodendom. En staande op de Olijfberg kan je niet anders dan nadenken over de terugkomst van Jezus, als Zijn voeten hier zullen staan. Gelukkig voor het land valt er regen. Dat is jammer voor een reisgezelschap. We hollen naar de boot om een tochtje op het Meer van Galilea te maken. De regen houdt op en de zon breekt door. Boven de Golan verschijnt een dubbele regenboog. Wat een zegen. Wat een prachtig symbool van Gods trouw. Hij is trouw aan Zijn belofte aan Zijn volk. Dat betekent ook iets voor ons.

Column

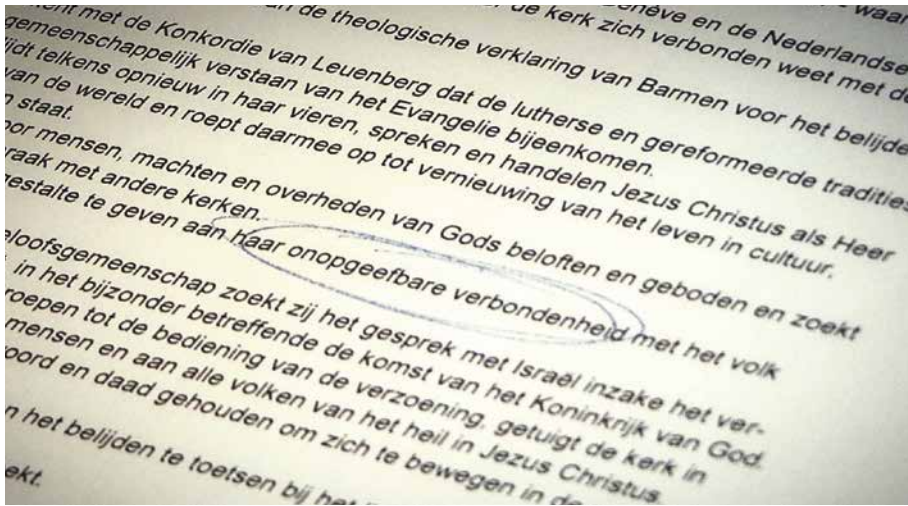
Frank van Oordt
» fvoordt@cvi.nl

Bart Wallet

» gastcolumn@cvi.nl

Twee struikelwoorden

Het zijn slechts twee woorden, maar inmiddels vormen ze voor een groeiende groep twee lastige struikelstenen: ‘onopgeefbare verbondenheid’.
Ze zijn te vinden in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.



Ze staan daar op een prominente plek: gelijk in het eerste artikel waarin de identiteit van de kerk wordt omschreven. Daar vallen deze woorden in een korte, kernachtige zin: “De kerk is geroepen gestalte te geven aan haar onopgeefbare verbondenheid met het volk Israël”. Deze woorden hebben een belijdend karakter: dit is hoe de PKN zichzelf ziet, zij is niet los te zien van het Joodse volk, zij is daarmee onopgeefbaar verbonden. Deze woorden hebben ook een activerend karakter: de kerk is geroepen om daaraan gestalte te geven. Deze belijdenis roept op tot actie. Precies dat lijkt nu meer dan ooit nodig. Op instigatie van een groep zichzelf liberaal noemende theologen is een debat opgestart met als inzet dat de ‘twee

woorden’ zouden moeten sneuvelen. De initiatiefnemers kunnen daarmee niet uit de voeten, zij vinden de band die daarmee met Joden, Jodendom

‘Het artikel is bedoeld als fundament, niet als een discussiestuk.’

en Israël wordt gelegd te nauw. Zij benadrukken het verschil tussen christendom en Jodendom en vinden het hinderlijk dat er via dit kerkorde-

artikel ook een lijn loopt naar de Joden die in de staat Israël wonen. Theologische en politieke argumenten lopen hierbij dwars door elkaar heen.

In dit debat staat meer op het spel dan louter de vraag hoe christelijke theologen aankijken tegen Joden, Jodendom en Israël. Het gaat ook om geloofwaardigheid. Welk signaal geeft een kerk af als zij in 2004 vastlegt ‘onopgeefbaar verbonden’ te zijn met Joden, maar zo’n vijftien jaar later dat weer wil schrappen? Dat maakt de betekenis van ‘onopgeefbaar’ wel heel curieus. ‘Onopgeefbaar’ heeft dan een beperkte houdbaarheidsdatum gekregen. Precies dat strijdt met de hele opzet van de kerkorde: het eerste artikel is bedoeld als fundament, als een belijdenis waaruit geleefd moet worden, niet als een discussiestuk voor een synode die bij elke wisseling van samenstelling weer een nieuwe tekst vaststelt. De ‘twee woorden’ zijn ondertussen niet vrijblijvend. Bij louter belijdende woorden mag het niet blijven, er moet gestalte aan gegeven worden. Deze woorden vormen de basis waarop de PKN in maatschappelijke debatten, rond antisemitisme en bij Shoahherdenkingen, naast de Joodse gemeenschap gaat staan en laat weten: jullie zijn niet alleen. Wij staan naast jullie. Onopgeefbaar verbonden.

Opperrabbin Binjomin Jacobs

Oog om oog

Al jaren mag ik spreken over een hechte relatie tussen Christenen voor Israël en mijzelf. Maar ook de contacten met andere christelijke organisaties zijn ongekend goed.

Toen ik benaderd werd door de scriba van de PKN en mij dringend werd verzocht om aanwezig te zijn bij de viering van Refo-500 heb ik ingestemd op voorwaarde dat er publiekelijk tijdens de plechtigheid in de Dom in Utrecht afstand genomen zou worden van de antisemitische uitlatingen van Luther. En aldus werd gedaan, luid en duidelijk, voor ieder hoorbaar. Misschien wordt deze goede verstandhouding wel als normaal en begrijpelijk ervaren. Maar klopt dat? Is de hechte vriendschap wel zo vanzelfsprekend? Als we terugkijken in de historie hebben de verhoudingen tussen Joden en christenen beangstigende en gruwelijke dieptepunten gekend: de kruistochten, de inquisitie, de middeleeuwen. En ook de houding van de kerken tijdens de Tweede Wereldoorlog kent vele zwakten, om me netjes uit te drukken.

Maar nu heb ik veel vrienden in de christelijke wereld, echte vrienden! En als je vrienden je echte vrienden zijn mag je ook vanuit die vriendschap kritiek uiten. En dat ga ik nu dus doen, na deze inleidende woorden. Niet om aan te vallen, niet om te beschuldigen, maar om te waarschuwen en om te voorkomen. Tijdens een van mijn lezingen werd mij, vanuit een welgemeende oprechtheid, gevraagd waarom als er vanuit

Gaza slechts één raket op Israël wordt afgevuurd, Israël beantwoordt met wel vijf raketten: een buitenproportionele reactie. Maar, en nu komt het, de vraagsteller begreep deze reactie wel en kon die plaatsen. Immers ‘het Bijbelse oog om oog, tand om tand behoort nu eenmaal bij het Joodse gedachtegoed!’

Ik antwoordde uiteraard op een vriendelijke wijze. En legde uit dat wij Joden nog nooit ‘oog om oog, tand om tand’ letterlijk hebben geïnterpreteerd. Vanaf dag één spreekt dit gezegd over een schadeloosstelling van de dader aan het slachtoffer. Inkomensderving, dokterskosten, smaad en schaamte: alles moet vergoed worden. Maar nog nooit heeft de Joodse wet gezegd dat het slachtoffer nu bij de dader een oog of een tand mag uitslaan. De wrede letterlijke toepassing van oog om oog, tand om tand is binnen het Jodendom onbekend! De vraagsteller bedoelde het goed. Het was prima dat de vraag werd gesteld en geweldig dat ik een en ander mocht uitleggen en rechtzetten. Maar kennelijk leven er nog altijd denkbeelden die in het verleden tot pogroms en vervolgingen hebben geleid. Wat kunnen we hiertegen doen om onze prachtige vriendschap ook voor de toekomst helemaal veilig te stellen?

In gesprek met Henk en Nelly Dik, vrijwilligers in de Graftuin in Jeruzalem

‘Er is niets, en toch zie je het’

Heerlijk aan de koffie bij het warme ontvangst thuis bij Henk en Nelly Dik. Als je niet beter wist, zou je niet weten dat Henk nog maar enkele weken geleden een ernstige hartoperatie heeft ondergaan. Dat is dan ook de reden dat ze dit jaar niet als vrijwilligers werkzaam zijn in de Graftuin (Garden Tomb) in Jeruzalem en ik de gelegenheid heb hen te vragen naar wat hen motiveert dit werk te doen.



Het open graf in de graftuin in Jeruzalem. | Foto's: Henk en Nelly Dik

Wie de oude ommuurde stad van Jeruzalem door de Damascuspoort verlaat, loopt in slechts enkele minuten bijna recht op de Graftuin af. Omgeven door verkeer, lawaai en rommel is deze tuin een verademing. Het nodigt uit om te kijken wat er hier huist. Maandelijks bezoeken enkele tienduizenden mensen uit de gehele wereld deze tuin. Niet alleen omdat het een mooie plek is. De plek, maar nog meer de gidsen, hebben je wat te vertellen. Dat verhaal vertellen Henk en Nelly al tien jaar. Elk jaar gaan ze een aantal maanden speciaal hiervoor naar Israël en mogen ze op deze prachtige plek werken. Nelly maakt het avondmaal klaar voor de groepen en werkt ook in de winkel; Henk leidt groepen rond uit alle delen van de wereld. En elke bezoeker vraagt hij: “Vind je het goed dat ik jou vertel wat ik ook de anderen vertel?”

De boodschap

“De missie”, vertelt Henk, “is helder. Het is de boodschap vertellen van Jezus’ offer. We beginnen met een blik op de schedelplaats (Golgotha) en we eindigen bij het open graf. Het allerbelangrijkste is de boodschap, en of hier echt de plaats van Jezus’ sterven en opstanding was, dat is minder belangrijk. We claimen geen plek.

Toch is het voor de mensen wel interessant om te weten dat er historische argumenten zijn die erop wijzen dat dit echt de plek is. De plek, de rotswand die schedelplaats genoemd wordt – nu is het wat moeilijk te zien – maar vroeger zag dat er duidelijk als een schedel uit. Het graf waar de rondleiding eindigt is uit de periode van Jezus. Het graf wijst er ook op dat

het van een rijke man was en daar verwees de profeet Jesaja al naar (Jesaja 53:9b) En dan is er ook de wijnpers, een van de grootste ooit gevonden, en ook uit die tijd, en daarmee wijst het ook op het bestaan van een tuin op deze plek. De andere bekende plek, waar ook veel christenen uit de meer oosters-orthodoxe stroming komen, is de Heilig Grafkerk in de Oude Stad. Het gebeurt van tijd tot tijd dat mensen dan wat ontmoedigd zijn als ze daar komen, en eigenlijk niets zien, niets anders dan een enorme kerk. Wanneer ze dan hier komen slaat de stemming om, omdat ze zich hier een voorstelling kunnen maken van hoe het geweest kan zijn.”

Wonderen

“We zien sowieso grote verschillen hoe mensen de Graftuin beleven. Brazilianen komen vaak zingend binnen. Dat is echt heel anders dan sommige Nederlanders. Op een keer zei iemand van een Nederlandse groep: ‘Je gaat me toch niet vertellen dat het hier gebeurd is’. Die vraag heb ik beantwoord met: ‘Ik kom er aan het einde op terug’.

Er gebeuren hier echt wonderen. Mensenlevens worden aangeraakt.” Nelly vult aan: “Ik zag een keer een jonge vrouw huilen, haar man zat er naast. Ik wilde ze niet storen. Maar toen ze na een tijdje nog steeds in tranen was, vroeg ik of ik kon helpen. En ze vertelde dat ze teleurgesteld was over wat ze had gezien bij de Heilig Grafkerk, en toen ze hier kwam ervoer ‘hier is het’. Dat ontroert.”

Henk vertelt: “Dit is een plek, deze tuin, waar je je lasten echt kan neerleggen. Het gebeurt echt. Ook onder christenen. Ze zijn kerkelijk, maar hebben geen levende relatie met Jezus, dat kennen ze niet. Ze kennen de theorie. En dan zien ze een leeg graf, echt leeg. En dan komen de tranen.” Nelly vertelt: “Het is ook een plek van bezinnen, van gebed. Ik verzorg het avondmaal voor de groepen die dat willen vieren, en ik loop dan door de tuin, en dan zie je mensen zitten op een bankje. Je herkent de mensen op den duur.”

Gebed

Dat gebed een belangrijk deel uitmaakt van het werk dat Henk en Nelly doen, blijkt door het hele gesprek heen. Ze bidden voor de mensen die ze ontmoeten, voor de groepen die ze ontvangen, voor de woorden die ze spreken. “Ons gebed is steeds weer: raak ze aan. En we hebben het verlangen dat elke groep de boodschap, het evangelie in zijn eigen taal kan horen. De uitdaging die we de mensen aan het einde van het bezoek geven is: de boodschap die ik je vertelde, vertel die aan je vrienden, dat je gezien hebt dat het graf leeg is. Dat is de kern van het geloof. Het graf is leeg omdat Hij leeft.”



Henk en Nelly Dik.

Op sollicitatiegesprek

Gids in de graftuin worden gaat niet zomaar van de een op de andere dag. Henk en Nelly waren in 2005 in de graftuin en kregen toen de vraag: is dat niet wat voor jullie als je met pensioen bent? Maanden later was Henk in Israël met een groep en was er een sollicitatiegesprek. Het klikte gelijk. Het gesprek werd met gebed afgesloten. Nogal verrassend voor Henk en Nelly zei het bestuurslid in het gebed: “Dank Heere, dat Henk en Nelly hier komen werken.” Enkele maanden nadat Henk zijn taak als voorganger van de Evangelische Gemeenschap Roosendaal had afgesloten reisden ze naar Jeruzalem.

De blinde voelt

Het graf heeft binnenin een hek, zodat de historische plek enige bescherming heeft. Op een keer bezocht een groep Amerikaanse gelovigen het graf, waaronder ook een arts die blind geworden was. Henk Dik haalde daarop het sleuteltje van het hek tevoorschijn zodat deze man naar binnen kon en kon voelen. Wat hij daarna zei, raakte iedereen enorm: “Vrienden, ik kan het niet zien, maar ik kan het wel voelen: Hij is hier niet. Jezus is echt opgestaan!”

De grafsteen

Gek genoeg gebeurt het nogal eens dat mensen ten stelligste menen te weten dat er een mooie grote ronde steen naast het graf staat. Dat ze zelfs een foto hebben met daarop de steen waarmee het graf werd afgesloten. Maar helaas, die steen is er niet. Toen het graf eind negentiende eeuw ontdekt werd was alles rond de ingang vernietigd, ook de grote rolsteen. Wat wel te zien is, is een soort goot waarin de steen gerold heeft. Waarschijnlijk zijn de vele tekeningen in boeken en de prenten de reden dat mensen denken dat die steen er is.

‘Ons gebed is steeds weer: raak ze aan.’

Gebedspunten

- Bid dat alle bezoekers, of ze nu christen zijn of niet, het evangelie van het koninkrijk van God mogen begrijpen als ze deze speciale plek bezoeken.
- Bid voor levensveranderende ontmoetingen met de levende God en de verrezen Heer, en voor de ervaring van verzoening en genezing.
- Bid dat de internationale staf, medewerkers en vrijwilligers (waaronder een aantal uit België en Nederland!) gevoelig mogen zijn voor de leiding van de Heilige Geest als ze in contact zijn met de bezoekers.

Bezwaar tegen kabelbaan



Israël heeft al enkele jaren plannen om een kabelbaan te bouwen bij de Oude Stad van Jeruzalem. Zo moet de stad beter bereikbaar worden voor toeristen die wat minder goed ter been zijn. Maar een groep internationaal vermaarde architecten slaat alarm. Zij willen dat Israël de plannen stopt. De kabelbaan tast het oude en historische landschap van Jeruzalem aan. De groep vindt dat religieuze en culturele waarden voorrang moeten krijgen boven toerisme en politiek.

| Foto: Emek Shaveh

Egypte waarschuwt Hamas

Egypte was duidelijk in de richting van Hamas nadat de terreurgroep vanuit Gaza raketten op Israël afvuurden half maart. Egypte waarschuwde: Israël zal terugslaan en we zullen geen vinger uitsteken om hier een halt aan toe te roepen.

Tel Aviv dure stad

Een goed gevulde portemonnee komt goed van pas voor wie Tel Aviv bezoekt. De stad aan de Middellandse Zee kust komt als tiende stad uit de bus in de ranglijst voor kosten voor levensonderhoud. Het betreft een onderzoek door *The Economist* op basis van 160 producten en diensten in steden wereldwijd. Parijs is de duurste stad volgens het onderzoek.

Dadels veroveren de wereld



De Israëlische avocado heeft zijn weg inmiddels al goed gevonden in het buitenland. Nu is het de beurt aan dadels. Met dat plan neemt voorzitter van het bestuur van Osem afscheid van zijn functie. Investeerders worden inmiddels benaderd zodat dadelplantages in de Jordaanvallei gekocht kunnen worden. Het plan is ambitieus. Want het team wil investeren in computersystemen zodat de irrigatie en bemesting ideaal zijn. De dadel is van het soort Majhoul. Met een toenemende belangstelling voor gezonde tussendoortjes verwacht het team dat de sappige Majhoul-dadel een uitstekende kans maakt de wereld te veroveren. | Foto: Flashgo

Marijke Terlouw

Daar bij die molen

De molen van Montefiore in Jeruzalem is vooral voor de Israëli's een trekpleister. Een schitterende locatie om mooie foto's te maken – van de molen of van het zicht op de Oude Stad van Jeruzalem. Maar sinds enkele maanden is er nog een extra reden om de molen te bezoeken: in de molen is een wijnslijterij gevestigd.



Een praatje met de beheerder ter plekke maakt al gauw duidelijk dat er veel belangstelling is voor de wijnen die in de molen te koop zijn. Je kunt proeven, rondkijken en een film over de geschiedenis en restauratie van de molen bekijken. De wijnen zijn van slechts één label: *Jerusalem*.

Wijngaarden

De nieuwsgierigheid is gewekt. Jeruzalem en wijn? Ja, zegt de beheerder enthousiast. "Juist op deze plek, hier op de heuvels rond de molen waren in de vroegere tijden wijngaarden. Die werden beheerd door de christenen in de Oude Stad. Er woonde niemand buiten

de veilige muren van de stad, maar het land werd wel gebruikt. Toen de eerste Joden aan het begin van de negentiende eeuw naar Jeruzalem trokken, kochten ze de druiven van de wijngaarden om er wijn van te maken. Nee, de wijn kochten ze niet, die was niet koosjer. Maar met de druiven konden ze prima aan de slag. Dus dat er hier nu wijn weer verkocht wordt is historisch gezien helemaal niet gek."

Bezoek brengen

De beheerder weet dat de molen door Nederlandse giftgevers via Christenen voor Israël is gerestaureerd. Gauw pakt hij een zak bloem van de plank. "Deze

bloem komt van de molen. Nu malen we niets. Eerst gaan we Pesach vieren. Maar daarna gaan we weer malen. En bezoekers kunnen ook nog steeds de molen van binnen zien. Elke maand hebben we een week waarin je ook een bezoek kunt brengen aan de etages boven de winkel."

Even verderop op het plein bij de molen staat een sfeervolle houten kar waar je een kop koffie kunt kopen. Met wat tafels en stoelen erbij is de hele plek bij de molen een stuk aantrekkelijker geworden. Nu bekijk je het uitzicht op Jeruzalem mét een lekkere kop koffie erbij. | Foto's: Cvl

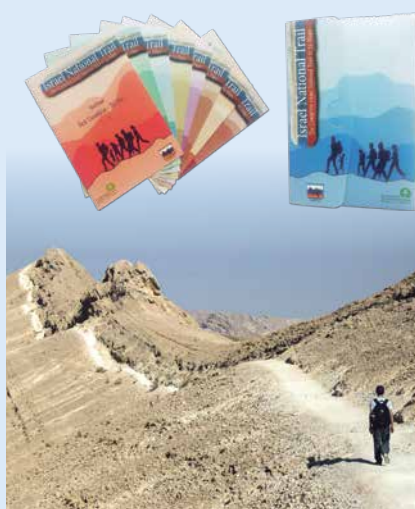
Aan de wandel!

Aan natuur geen gebrek in Israël. En aan wandelroutes ook niet. Maar als je geen Hebreeuws verstaat of leest, is het wel erg lastig om wandelroutebeschrijvingen te vinden. Zo is er een schitterende langeafstandswandeling van het noorden naar het zuiden van Israël – of omgekeerd: de Israël National Trail. Maar de route lopen zonder de Hebreeuwse brochure te kunnen lezen, is niet ideaal.

Voor alle wandelliefhebbers zonder kennis van Hebreeuws, maar die prima met Engels uit de voeten kunnen is dat nu opgelost: in 52 kaarten – van elke etappe een – kun je nu de route volgen en informatie lezen over wat je onderweg tegenkomt. "De vraag naar een kaart in het Engels kwam van het publiek, van toeristen die naar Israël komen en willen wandelen", vertelt Motto Shitrit van Natuurbeschermingsvereniging in Israël.

Handige folders

Dat er over de folder goed is nagedacht blijkt ook. De brochure is lichtgewicht en makkelijk mee te nemen. En de route van maar liefst 1.070 kilometer is nu in



52 etappes opgedeeld zodat je makkelijk één etappe kunt doen, of slechts een weekendtrip. Voor elke etappe een eigen losse folder, dan kun je eventueel thuislaten wat je niet nodig hebt.

Toproute

Dat er steeds meer toeristen om Engelstalig informatie over deze route vroegen, is niet geheel verwonderlijk. In 2012 plaatste het magazine *National Geographic* de route in de lijst van de twintig meest fantastische wandelroutes wereldwijd. "Het bindt je met dat wat zo vaak verloren gaat in alle koppen: de geweldige schoonheid van de wildernis van het Midden-Oosten".

Boekbespreking

Twée keer bidden voor het slapengaan

Het onderwerp van het boek – een familiegeschiedenis van een Joods gezin tijdens de Holocaust – is zwaar, maar het boek zelf leest vlot weg. Enerzijds vertelt de auteur een familiegeschiedenis, over de familie Bierman – een verhaal ontleend aan en op feiten en getuigenissen uit de eigen familie gebaseerd – en anderzijds biedt het een goed overzicht van de geschiedenis van de Holocaust in Nederland. De titel van het boek vat goed het dilemma samen waarvoor veel Joodse ouders of families kwamen te staan na de oorlog: jonge Joodse kinderen hadden een veilig thuis

gevonden in Nederlandse gezinnen, waaronder ook christelijke gezinnen. En uiteraard kregen deze kinderen tijdens de oorlog een christelijke opvoeding, zodat hopelijk niemand vermoedde dat het Joodse kinderen betrof. Moeder Bierman ziet dat dilemma en kiest een begripvolle route om haar dochter weer deel te laten zijn van haar Joodse familie na de oorlog. (MT)

» [Twée keer bidden voor het slapengaan;](#)
N. Wojakowski; Vuurbaak, Amersfoort;
€ 17,95 – te bestellen bij het IPC



Een Joodse stem in België

Eind januari maakte de Nieuw-Vlaamse Alliantie, een centrumrechtse partij in België, bekend dat de hoofdredacteur van het magazine Joods Actueel, de orthodox-Joodse Michael Freilich, als nieuwe kandidaat voor de partij de vijfde plek op de lijst zou gaan bekleden. Hiermee maakt hij kans op een zetel in het Belgische parlement. Hij zou daarmee de eerste religieuze Jood ooit in het Belgisch parlement worden.

Ik ontmoet de 38-jarige Freilich, vader van vier jongens, in het Leopold Hotel in Antwerpen. Nog voor we goed en wel aan het interview zijn begonnen, gaat zijn telefoon al. “Ik zit momenteel in een interview, kunnen we morgen afspreken?” De keuze van Freilich om de politiek in te gaan heeft veel interesse gewekt.

Je hebt het hoofdredacteurschap van Joods Actueel opgezegd ...

“Ja, ik vond dat dat niet anders kon. Het blad moet ook kritisch kunnen schrijven over mij als politicus en mijn partij. Als ik hoofdredacteur blijf, geeft dat een spagaat. Maar ’t was wel een moeilijke keuze. Mijn grootvader, Louis Davids, had het *Belgisch Israëlitisch Weekblad* opgericht en toen ik als 21-jarige in Jeruzalem studeerde, schreef ik voor het blad als correspondent. Dat was een heel interessante tijd. Ariel Sharon was nog premier, ik ontmoette allerlei bijzondere mensen. Ik raakte direct verkocht aan het idee van de journalistiek.

Toen mijn grootvader zijn werk neerlegde, heb ik samen met mijn moeder het blad *Joods Actueel* opgericht, een fullcolour glossy magazine. Geen krant meer, maar nog steeds journalistiek, met ruimte voor verdieping. En dat heb ik twaalf jaar succesvol gedaan.”

Hoe ben je tot de keuze voor de politiek gekomen?

“Ik denk dat ik met *Joods Actueel* de Joodse gemeenschap in dit land een stem heb gegeven. Dat was eerder niet. Ik ben talloze keren op de televisie of op de radio geweest. Als er vragen waren over de Joodse gemeenschap, over een religieuze kwestie of over de situatie in Israël, ze kwamen altijd bij mij terecht. Waarom? Omdat ik ze vlot kon antwoorden. De andere Joodse organisaties in België zijn vrij bureaucratisch ingericht. Dat betekent dat als je ze een vraag stelt, het zo een paar dagen kan duren voor je een antwoord hebt. Ik wil daarom een stem zijn voor de Joodse gemeenschap en heb onze waarden altijd fel verdedigd als de gemeenschap in het geding kwam. De krant *De Morgen* noemde mij eens de ‘waakhond van de Joodse gemeenschap.’”

En dat wil je nu in de politiek gaan doen?

“Kijk, ik heb twaalf jaar lang de ontwikkelingen in België becommentarieerd en het opgenomen voor de



Michael Freilich | Foto: Moshe Jonatan

Joodse gemeenschap. Op een gegeven moment kreeg ik toch het verlangen om concreter iets te kunnen bijdragen aan de vorming van het beleid. Er zijn meerdere redenen waarom ik voor de politiek heb gekozen. De Joodse gemeenschap in België telt zo’n zestigduizend mensen, maar ze zijn niet vertegenwoordigd in de nationale politiek op Vlaams niveau. Daar wil ik iets aan doen. Er is in België een verbod op de koosjere slacht gekomen. Het antisemitisme groeit. Het immigratiebeleid baart de Belgische Joden zorgen. Er hebben hier in de afgelopen tijd tweeduizend jonge

mannen uit Gaza asiel gekregen. Tot nog toe kon ik daar een commentaar over schrijven in *Joods Actueel*. Als ik word verkozen, kan ik daar straks wetsvoorstellen voor indienen.”

Past dat bij de Nieuw-Vlaamse Alliantie?

“Ik heb bij de Nieuw-Vlaamse Alliantie, kortweg N-VA, een positieve indruk gekregen van de mensen en hun houding ten aanzien van de Joodse gemeenschap. Bij mensen als Bart de Wever, de burgemeester van Antwerpen en oud-minister Jan Jambon, met wie ik enkele jaren geleden naar Israël ben gereisd, heb ik altijd sympathie ervaren, die ik bij andere partijen mis. Maar ook in de standpunten van de partij over kwesties als immigratie en sociaaleconomische zaken, voel ik dat de partij het beste bij mij past.”

Je bent ergens geciteerd dat je ‘zonder keppeltje de politiek in gaat’ ...

“Wat ik daarmee wil zeggen is dat ik dat ik als politicus er niet alleen voor de Joodse gemeenschap wil zijn, maar voor alle burgers. De partij heeft een ongeschreven regel dat tijdens de plenaire vergadering van het parlement op donderdagmiddag er geen religieuze symbolen worden gedragen. Ik wil dat respecteren. Daarmee toon je ook aan dat je bereid bent mee te denken. Maar daarbij moet je wel weten dat het dragen van een keppeltje een symbool is en geen verplichting volgens de Joodse wet. Ik ga dus niet tegen mijn eigen Joodse wetten in door tijdens die vergaderingen geen keppel te dragen en in het dagelijks leven zal ik die uiteraard wel blijven dragen natuurlijk.”

Hoe zeker ben je van een zetel in het Belgische parlement?

“Ik sta op de vijfde plaats op de lijst. Dat is geen absolute garantie op een zetel. Daarvoor moet ik tien- tot vijftienduizend stemmen hebben. Die ga ik niet alleen uit de Joodse gemeenschap krijgen. Ik wil in de Belgische politiek dan ook in elk geval een sterk geluid laten klinken namens alle gelovige mensen. Niet alleen Joden, maar vooral ook christenen. Ik ben dus flink campagne aan het voeren. Ik hoop dat de Belgische vrienden van Israël me daarin ook zullen ondersteunen.”

» Meer weten? Kijk op michaelfreilich.be.

Politierobot



Het Israëlische bedrijf Roboteam gaat de Italiaanse politie veertig robots leveren. De politie kan die gebruiken om bijvoorbeeld op afstand verdachte pakketjes te inspecteren, zodat agenten geen gevaar lopen. Daarnaast zal het Israëlische bedrijf de Italianen voorzien van trainingen met de apparaten en voor onderhoud aan de robots. | Foto: Roboteam

Volop in gebruik

De nieuwe Israëlische luchthaven net buiten Eilat ontving op 5 maart de eerste internationale vlucht, een vlucht van Ryanair uit Praag. De afgelopen maand zijn alle binnen- en buitenlandse burgervluchten van de oude naar de nieuwe luchthaven verplaatst. Het vliegveld in het centrum van Eilat wordt gesloten. Een andere luchthaven, namelijk die bij Ovda (ongeveer zestig kilometer ten noorden van Eilat) wordt na 2 april alleen nog voor militaire doeleinden gebruikt.

Het geheim van slaap

Eeuwenlang was het een mysterie waarom levende wezens nou precies slapen. Wetenschappers hebben er

ook veel onderzoek naar gedaan. Israëlische wetenschappers menen nu het antwoord te hebben. Daarvoor onderzochten ze minutieus de zenuwcellen in doorzichtige, jonge zebrafissen. Wat blijkt? Slaap geeft zenuwcellen rust, rust die nodig is om het DNA in de cellen te kunnen herstellen.

Geautomatiseerde controle

“Heeft u zelf uw bagage ingepakt?” Die vraag heeft iedereen horen langskomen die wel eens naar Israël is gereisd. Deze standaardvraag wordt nu nog door beveiligingsmensen op de Israëlische luchthaven Ben Gurion gesteld. Maar binnenkort zal

een automaat je deze vraag stellen. Slimme apparaten moet de lange wachttijden op de luchthaven verkorten. Israël installeert ook paspoortpoortjes voor buitenlandse reizigers met een biometrisch paspoort. Nu sta je soms nog lang in de rij voor de paspoortcontrole. | Foto: Flashgo



Brand blussen

Leden van de Israëlische en Palestijnse brandweer oefenen geregeld samen. Zo ook afgelopen maand, bij een grootschalige oefening in de stad Jenin. Hierbij werden zes Israëlische blusvliegtuigen ingezet en zes Israëlische en twee Palestijnse brandweerwagens. De gezamenlijke oefeningen leiden tot een goede samenwerking. Tijdens de bosbranden bij Haifa, eind 2016, schoten Palestijnse brandweerteams hun Israëlische collega's te hulp.

Balanceren in Auschwitz



“Als je naar het museum Auschwitz komt, bedenk je dan dat je op de plek bent waar meer dan een miljoen mensen werden vermoord. Respecteer hun gedachtenis.” Zo begon een twitterbericht van Museum Auschwitz onder een aantal foto's van bezoekers die de rails voor het museum gebruiken als balanceerbalk. “Er zijn betere plekken om te leren balanceren dan deze plaats.” | Foto: Twitter

50+ en zwanger

Het gebeurt niet vaak, maar het komt wel voor: zwanger raken als je al ouder dan vijftig bent. Is dat niet gevaarlijk? Boven de veertig is er toch al meer kans op complicaties? Onderzoekers van de universiteit Ben Gurion volgden 68 zwangere vijftig-plussers en vergeleken hun zwangerschap met die van jongere vrouwen. Hoewel het risico op complicaties toenam boven de veertig, namen diezelfde risico's boven de vijftig niet toe.

Topziekenhuis



In een top tien van ziekenhuizen wereldwijd staat wat betreft het Engelstalige tijdschrift *Newsweek* het Sheba Medisch Centrum in Tel Hashomer, nabij Tel Aviv, op de tiende plaats. Bij de uitleg waarom het ziekenhuis zo goed is, schrijft de redactie dat het ziekenhuis “een leider is op het gebied van medische wetenschap en biotechnische innovaties, zowel in het Midden-Oosten als wereldwijd.” | Foto: Flash90

Kees de Vreugd

Hoe staat het er?

Woest gelaten

“Zie, uw huis wordt als een woestenij voor u achtergelaten.” (Matteüs 23:38)

Het evangelie van Matteüs beschrijft hoe Jezus in de dagen tussen Zijn intocht in Jeruzalem en Zijn dood aan het kruis een confrontatie heeft met Sadduceeën en Farizeeën. Daarbij vallen harde woorden, die eindigen met een oordeel over Jeruzalem (Matteüs 23:37-39).

In de klassieke uitleg zijn deze woorden vaak geïnterpreteerd als het definitieve einde van Gods verbond met Israël. De verwoesting van de tempel in 70 n.Chr. en de verdrijving van de Joden uit Jeruzalem vormden daarvoor het bewijs. Deze woorden vinden we ook in het evangelie van Lucas, maar dan in een andere context (Lucas 13:34-35). Daar komen een paar farizeeën (!) Jezus waarschuwen dat Herodes Hem wil doden. Jezus' antwoord loopt uit op dezelfde aanklacht tegen, hetzelfde oordeel over Jeruzalem – liever zou ik zeggen: klacht over Jeruzalem. Sterker nog dan bij Matteüs zinspeelt Jezus in deze verzen in Lucas op Zijn eigen sterven in Jeruzalem.

Uw huis

Wat bedoelt Jezus met ‘uw huis’? Verschillende interpretaties zijn mogelijk, maar het ligt voor de hand om aan de tempel te denken, die in het Bijbels-Hebreeuwse spraakgebruik vaak

kortweg ‘het huis’ of ‘Gods huis’ wordt genoemd. De profeten en de Joodse traditie zeggen dat Gods heerlijkheid de tempel verliet voor de verwoesting van de tempel. Het is in dit verband opmerkelijk dat Jezus daarna zelf vertrok uit de tempel (Matteüs 24:1) en er niet meer is terug geweest. Het huis, en daarmee de stad Jeruzalem, wordt leeg achtergelaten (het Griekse *erēmos*, dat met woestenij is vertaald, betekent eigenlijk ‘leeg’, ‘verlaten’).

Bevestiging

De profeten, vooral Ezechiël, spreken ook van de terugkeer van de heerlijkheid des Heren naar Jeruzalem. Jezus doet dat ook: “Want Ik zeg u: U zult Mij van nu af aan niet zien, totdat u zegt: Gezegend Hij Die komt in de Naam van de HEERE!” Bij Zijn intocht in Jeruzalem (Matteüs 21:9 en Lucas 19:38) zijn het de discipelen en de mensen die met Jezus meelopen die dit roepen. Maar Jezus spreekt uit dat Jeruzalem Hem nog eens zal verwelkomen met de woorden van Psalm 118. Zoals Jezus sterft, zal Jeruzalem ten onder gaan. Maar zoals Hij opstaat uit de doden zal Jeruzalem hersteld worden, en haar Koning begroeten. God beëindigt het verbond niet, maar bevestigt het, zowel in het oordeel over, als in het herstel van Jeruzalem.

Een Poerimwonder in de Sovjet-Unie

Maar weinig mensen weten hoe in de winter van 1953 onder de Joden in de Sovjet-Unie grote angst en paniek uitbrak en vrees voor een nieuwe Holocaust.

Op 13 januari publiceerde de Sovjetkrant *Pravda* een bericht over de arrestatie van een aantal Joodse artsen die van plan zouden zijn geweest om hooggeplaatste Sovjetfunctionarissen te vermoorden. Dit ‘dokterscomplot’ speelde al langere tijd. Het ‘complot’ was bedacht door Stalin zelf die met deze aantijgingen de Sovjettop wilde zuiveren. Tientallen mensen werden gearresteerd, gevangengezet en net zo lang gemarteld tot ze dingen bekenden die de zaak alleen maar opblezen.

Dreiging voor de Joden

Het publiceren van het ‘dokterscomplot’ was een eerste zet in een campagne van giftige antisemitische propaganda. Voedend op eeuwen van antisemitische denkbelden, bloeide dit snel op. Joden verloren hun baan en werden op straat en in het openbaar vervoer uitgesloten. Joden werden beticht van zionisme, wat automatisch werd opgevat als een Sovjet-vijandige houding, of zelfs van spionage voor de Amerikanen. Meer en meer Joden werden gevangen genomen. Op een zeker moment deden geruchten de ronde dat Stalin opdracht had gegeven om vier grote kampen op te richten in het oosten. Met de gebeurtenissen van de Holocaust nog vers in het geheugen, groeide de vrees onder de Joden in de Sovjet-Unie.

Rabbiijn Yitschak Zilber

In een kamp in Siberië, waar al een



Rabbiijn Yitzhak Zilber (1917-2003). | Foto: Wikimedia Commons

aantal Joden gevangen zat, sprak rabbiijn Yitzchak Zilber over het wonder van Poerim. Hoe het Joodse volk door de kwade Haman werd bedreigd met uitroeiing. En hoe vervolgens het volk werd gered, dankzij het dappere optreden van koningin Esther, die op het juiste moment en met Gods zegen aan de koning openbaarde dat ze een Joodse was.

Een van de toehoorder van rabbiijn Zilber zei: “Wat hebben we aan je verhalen van 2500 jaar geleden? Is het niet genoeg dat Hitler zes miljoen Joden vermoordde? Hier staan ze op het punt zich te ontdoen van nog eens drie miljoen Joden.” Rabbiijn Zilber antwoordde: “Je hebt gelijk. Onze situatie is moeilijk. Maar wees niet te snel om een lijkrede over ons uit te spreken. Stalin is ook maar een sterveling. Niemand weet hoe het hem over een half uur vergaan zal.”

Poerimwonder

Die avond, 1 maart 1953, vlak na de woorden van rabbiijn Zilber, werd Stalin getroffen door een hartstilstand die vier dagen later resulteerde in zijn dood. In de weken hierna werd duidelijk dat het ‘dokterscomplot’ een bedenkfel was. De artsen werden vrijgelaten en de Joden hoefden niet langer te vrezen voor hun leven. Het was een klein Poerimwonder waaraan Joden wereldwijd tot op de dag van vandaag terugdenken.

Het oude en het toch nieuwe

Een belangrijk onderdeel van de theologie van oud-Israël betrof de offerpraktijk.
Men kon als persoon een offer brengen, maar er bestond ook een collectieve mogelijkheid.
Op Grote Verzoendag werd er geofferd voor het volk in zijn geheel.



Maar het dieroffer en ook het spijsoffer hebben opgehouden te bestaan, er is immers geen tempel meer. Grote Verzoendag kreeg als inhoud: een zich verootmoedigen voor God en smeken om vergeving. Het christendom knoopt opvallend genoeg juist aan bij het aloude offer, namelijk het offer dat met bloed gepaard ging.

Leviticus

Leviticus 1-7 kende onder andere brandoffers, schuldoffers en zondoffers. We lezen de nauwkeurige instructies die de priesters daarvoor hadden. Het bloed van het geofferde dier was van groot belang. Leviticus 1:5: “De priesters zullen het bloed brengen en dat sprengen op het altaar”. Er is een reeks van woorden die dat aanbrengen benoemen: *zarák* en *hizáh* voor sprenkelen, *jatsák* en *sjafách* voor uitgieten, *natán* voor aanbrengen met de vinger. Alleen al deze veelheid van termen toont het grote belang aan van dat aanbrengen van het offerbloed op het altaar. Het bloed op het altaar leidde voor de offeraar tot verzoening met God. Vele malen lezen we: “Zo zal de priester verzoening over hem doen en hem zal vergeven worden” ... *ve-kippéér aláv ha-kohén ve-nislách lo*.

Bedekken

Het gaat ons om dat woord *kippéér*. Dat is een vorm van het werkwoord *lechapéér*. Dat betekent: bedekken. In die zin trefen we het al aan in Genesis 6: Noach moet de ark bestrijken met een laag pek: *ve-chafárta*. Het gaat om een waterdichte deklaag. Nu vertalen we *lechapéér* steeds met ‘verzoenen’, maar het verzoenen en dan vergeving ontvangen zijn feitelijk het gevolg van het bedekken van het altaar met het offerbloed. Het verzoenen wordt duidelijk gemaakt door het bedekken van het altaar met bloed. Dat komt tussenbeide. Op Grote Verzoendag, *Jom Kippoer*, wordt dat heel duidelijk. Het bloed van offerdieren werd vóór en óp het verzoendeksel gesprenkeld. In de ark bevonden zich de stenen tafelen van de wet. Die toonden aan dat er gezondigd was. Echter, God troonde boven de beide cherubs op het deksel, en het offerbloed dat de hogepriester sprenkelde in het heilige der heiligen dekte de wet af tegen het oog van God erboven. Dan zag God de zonde niet meer en volgde er collectieve vergeving. Men moet bewondering hebben voor de eenvoud waarmee een theologisch begrip zijn uitleg kreeg. Dit was een prachtige manier om dat moeilijk onder woorden te brengen begrip ‘verzoenen’ duidelijk te maken. Geen theorie maar een eenvoudige visuele uitleg. Iedereen kon het begrijpen. En toen offeren onmogelijk werd in de eerste eeuw door de

verwoesting van de tempel begon het christelijk geloof zijn prille bestaan door aan te knopen bij de ceremonie van het bedekken met nu juist offerbloed.

Een viertal elementen voortgezet

De verwoesting van de tempel in Jeruzalem maakte een eind aan de offerpraktijk zoals die in het boek Leviticus staat voorgeschreven. Toch is Grote Verzoendag nog altijd het hoogtepunt in de beleving van het Jodendom. Nu kende de praktijk van de vroegere Grote Verzoendag een viertal belangrijke elementen. Allereerst gaat het om de persoon van de hogepriester. Dan het binnengaan in het heilige der heiligen met het offerbloed. Het derde element betreft het sprenkelen van het bloed en ten slotte het offer dat daarmee werd gebracht.

In de eerste eeuw zien we twee dingen: de offerpraktijk komt tot een eind in het jaar 70, maar, kort daarvóór begint het christelijk geloof zijn bestaan. Wie het nieuwtestamentische Bijbelboek Hebreëen opslaat, ziet hoe daar in hoofdstuk 9 wordt aangeknoopt bij dat oude Bijbelboek Leviticus. We kennen de schrijver van de brief niet. Is het wel een brief, is het niet tegelijkertijd een toespraak, een preek? Zijn uitleg is heel helder. In slechts twee verzen, 11 en 12, legt hij de kern van het verband uit en wel door het herhalen van de vier elementen uit Leviticus. De hogepriester van Grote Verzoendag, zegt hij, is Jezus. Die is het heiligdom, de niet met handen gemaakte, meer volmaakte, tabernakel binnengegaan. Niet met het bloed van bokken en kalveren bij zich, maar met Zijn eigen bloed. Het is de auteur van de Brief aan de Hebreëen die in het Nieuwe Testament een brug slaat van Leviticus naar het fundament van het christelijk geloof. Vers 12 eindigt zó: “Waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf.” Christus bracht een bloedig offer. De samenhang tussen Leviticus en de Brief aan de Hebreëen is opvallend duidelijk: in beide gaat het om bloed. Zó hangen beide schriftdelen samen. Bijzonder is het, dat de uitleg van ‘verzoenen’ niet gebeurt langs de weg van een dogma dat je maar moet zien te begrijpen. Hij is visueel en werkelijk direct in te zien. De ceremonie van Grote Verzoendag moest ieder jaar worden herhaald. Maar het offer dat Christus bracht met Zijn eigen bloed was éénmalig, voor eeuwig. In Leviticus 17:11 zegt God over het offerbloed: *natatav lechéém al ha-mizbe’ach lechapéér al-naf-sjotechéém* ... “Ik heb het u gegeven op het altaar om verzoening te doen over uw zielen”. Geen dieroffers meer, immers, het nieuwe is gekomen, en wel met grotere kracht. Het bloed als middel tot verzoening, tot bedekking, is gebleven.

Genesis 12-17

Lech Lecha (Ga!)

Abraham is een sleutelfiguur, geboren in het jaar 1948 (!) sinds de schepping van de wereld.

Genesis 14:13: “Mamre, Eskol en Aner. Zij waren vrienden van Abram.” Abram ging naar zijn vrienden om te vragen hoe zich te besnijden. Aner zei: doe het niet, want daardoor word je een uitzondering en je krijgt de hele wereld tegen. Eskol zei: je hebt zo weinig invloed op de omgeving. Mamre zei: doe het midden op de dag en wees nergens bang voor en schaam je niet, want God staat aan je rechterhand! God beloofde Mamre door in Genesis 18 te verschijnen aan Abraham in de bossen van Mamre.

Zulke ‘vrienden’ heeft het volk Israël nog steeds: Aner geeft raad om zich niet te onderscheiden van de omgeving, maar aan te passen. Dan houd je een rustig leven. Eskol zegt dat je invloed te gering is op het wereldgebeuren. Maar Abram luisterde naar Mamre die aanraade gewoon door te gaan op Gods weg zonder zich te schamen voor zijn geloof. Hij was de echte vriend!

Genesis 17:5: “U zult niet meer Abram heten, maar uw naam zal Abraham zijn.” In hoofdstuk 17 wordt het verbond van de besnijdenis beschreven, dat God met Abraham sluit. De Joodse geleerde Rasji vermeldt: door het gebod van de besnijdenis uit te voeren zal er een *he* aan Abrams naam worden toegevoegd. Abraham zal hij voortaan heten. De *he* heeft in het Hebreeuws vijf als getalswaarde. Abraham wordt geacht de vijf ledematen in bedwang te houden: twee ogen, twee oren en het mannelijk lid. Als dit lukt, zal hij oprecht (*tam*) zijn.

Genesis 17:10: “Al wie mannelijk is moet bij u besneden worden.” Abarbanel, een Spaans-Portugese rabbijn uit de vijftiende eeuw, zegt: de Herder van Israël wil net als een aardse herder Zijn schapen merken, opdat steeds duidelijk is dat ze van Hem zijn. Een Romein sprak met rabbijn Akiva: als God de besnijdenis wenst, waarom laat Hij het kind niet besneden uit de moederbuik komen? Akiva antwoordde: en waarom komt hij met zijn navelstreng ter wereld? Is het niet zijn moeder die hem moet doorsnijden?

Thoralessen

Ds. Ruud van Campen
» rvcampen@cvi.nl

Stemmen in Israël

Op 9 april aanstaande zijn er verkiezingen in Israël. 6.339.279 kiesgerechtigden die de keuze hebben uit meer dan veertig partijen, kunnen naar de stembus. Belangrijke onderwerpen die spelen: veiligheid, huisvesting voor jonge echtparen en religieuze zaken zoals de vraag of bedrijven wel of niet open mogen op Sjabbat en er wel of geen bussen mogen rijden op de heiligste dag van de week.

Ook gelijkheid van burgers en weg met de corruptie staan hoog in het vaandel van de partijen. Tot de uiterlijke inschrijvingsdatum vonden er nog allerlei verschuivingen plaats, waarbij vooral de kleinere partijen zich aansloten bij grotere partijen, opdat geen stemmen verloren zouden gaan. De grote vraag is of de bevolking gaat stemmen voor een grote partij, of dat er gestemd wordt om ideologische redenen. We vroegen een aantal Israëliërs op wie zij gaan stemmen. Veel mensen zijn er nog niet helemaal uit. | Foto's: J. Nihom



Foto: Flash90

Yoram Arnon

Yoram Arnon is buschauffeur. Hij woont in Ein Yahav, in de Aravawoestijn en heeft een eigen bedrijf in airco's.



“Door de corruptie in het land en vooral in de politiek, geloven velen niet meer in onze democratie en gaan daarom niet stemmen. Ik voel het juist als een verantwoordelijkheid om mijn stem uit te brengen, dat is de kracht van een democratie. Ik hoop dat er door de verkiezingen een grote sterke partij naar voren komt, nu is er te veel versnippering. Voor mij is het belangrijk dat ons land een plek wordt waarin we ons allemaal thuis voelen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan onderwijs en Joods worden. Nu wordt dat vooral bepaald door de orthodoxie. Ook moet er meer aandacht komen voor het zuiden. Het potentieel hier is net zo groot als in de rest van het land. Ik stem op Moshe Kachlon van Koelanoe, omdat hij doet wat hij zegt.”

Lea Farkash

Lea Farkash woont in Jeruzalem en werkt bij Jad Ezra, een orthodox-Joodse liefdadigheidsorganisatie.



“Als orthodoxe Jodin ben ik bij de verkiezingen altijd op zoek naar de politieke partij die het meeste respect heeft voor de ethiek van de Thora, de Bijbel, en die die waarden waarborgt. Want het recht dat we als Joodse volk op het Joodse land hebben, vindt zijn oorsprong uitsluitend in de Thora. Dat geldt dus ook voor het zionisme. G'd heeft dit land na tweeduizend jaar ballingschap aan ons, het Joodse volk teruggegeven. Maar zoals de Thora het beschrijft, is ons recht op het Joodse land afhankelijk van de wijze waarop we ons als volk gedragen in het Heilige Land. Daarom stem ik op een van de orthodoxe partijen om ervoor te zorgen dat Israël een Joodse staat blijft.”

Geen dubbele nationaliteit

Tussen Nederland en Israël bestaat geen overeenkomst waarbij het hebben van twee nationaliteiten mogelijk is, in tegenstelling tot veel andere landen waar dat wel kan. Een groot aantal Nederlanders in Israël heeft zijn Nederlanderschap behouden en mag dus niet stemmen. Sinds 2016 is dat gedeeltelijk veranderd door een wetwijziging. Ben je getrouwd met een Israëli, dan verlies je je Nederlandse staatsburgerschap niet als je Israëli wilt worden.

Anneke Levi

Anneke Levi – Ter Heide is fysiotherapeute. Ze woont sinds 1979 in Israël, in de buurt van Tiberias.

“Het wordt tijd voor een andere regering en voor veranderingen. Netanyahu moet weg.

Om dit te bereiken ga ik op een grote partij stemmen, zodat mijn stem niet verloren gaat bij een kleinere partij. Maar op wie ik ga stemmen, dat weet ik nog niet. Ook in mijn omgeving hoor ik veel geluiden dat men nog geen idee heeft op wie te stemmen. Het is behoorlijk ingewikkeld, want we willen van Bibi [Netanyahu's bijnaam, red.] af, maar eigenlijk is er geen goede opvolger voor hem. Bij geen van de partijen. Voor mij is het vooral belangrijk dat er meer aandacht komt voor vrede en veiligheid. Dat wordt hoog tijd. Ik klink misschien negatief, maar ik ben vol goede moed dat het helemaal goed komt.”



Dr. Sarab Abu-Rabia-Queder

Dr. Sarab Abu-Rabia-Queder is universitair docent aan de universiteit Ben Goerion in de Negev. Ze doet ondermeer onderzoek naar minderheden in het hoger onderwijs en is een feministisch activiste die vecht voor de rechten van de bedoeïenenvrouw.

“Ik sta voor een dilemma. De afgelopen tien jaar was er een behoorlijk racistische regering die niet aarzelde om nieuwe wetten aan te nemen tegen de Arabische burgers in Israël. Ik vraag me af of ik moet stemmen op een grote partij. Zou dat beter zijn? Het kan een middel zijn om van de regering van Netanyahu af te komen. Maar zou het resultaat beter zijn voor ons, de Arabische bevolking? Eigenlijk wil ik graag mijn stem geven aan een van de kleine Arabische partijen en dan aan een van de leidende vrouwen. Maar ik vraag me af of zij genoeg macht krijgen om invloed uit te oefenen op mijn leven en dat van mijn kinderen.”



Tina Ben Atar

Tina Ben Atar-Reshef woont sinds 1984 in Israël. Ze werkte lang in het hotel- en toeristenwezen en werkt momenteel als dierenarts-assistente.

“Ik was vastbesloten te gaan stemmen op Achi Yisraeli (‘mijn Israëlische broeder’) van Adina Bar Shalom, de dochter van de in 2013 overleden rabbijn Ovadya Yosef. Dit is een kleine partij, maar ik kon me er niet toe brengen op een partij of op iemand te stemmen in wiens ideeën ik me niet kan vinden. Deze partij ziet zichzelf als ‘een nieuw politiek huis’ gebaseerd op een politiek van algemeen belang, gematigdheid, wederzijds respect en het nastreven van overeenkomsten. Mijn keuze werd versterkt door wat ik in de media hoorde en zag. Daar ging het alleen over de twee grote partijen die elkaar continu beschuldigen van slechte dingen. Helaas heeft Achi Yisraeli zich teruggetrokken. Ik stem nu waarschijnlijk op Gesher.”



Monir Molla

Monir Molla is huisarts en woont in een druzen-dorp in het noorden van Israël.

“Ik weet nog niet op wie ik ga stemmen, maar ik ga stemmen, want dat is belangrijk. Voor mij heeft het de hoogste prioriteit dat het land ‘in balans’ komt. Netanyahu heeft onlangs gezegd dat het land alleen voor Joden is. Mijn familie, ik ben een druus, woont hier al zeker duizend jaar. Dat is vast langer dan die van Netanyahu. Het wordt tijd dat we accepteren dat we hier samenwonen: Joden, druzen en Arabieren. Er moet een manier gevonden worden om elkaars gelijken te zijn, op alle niveaus. Het voelt nu, door die uitspraak van Netanyahu, alsof ik niet besta. Ook moeten we van oorlogen en wederzijdse haat af. Het leven heeft veel meer waarde dan dat van een stuk grond. Waarschijnlijk stem ik op een linkse partij.”



Leontien Cohen

Leontien Cohen-Pauka is gids. Ze is geboren in Nederland, maar heeft lang in Frankrijk gewoond, en woont sinds drie jaar in Jeruzalem.

“Ik ga stemmen, maar weet nog niet op wie. Ik twijfel enorm. Het kan zijn dat ik pas op het aller-laatste moment beslis. Van huis uit ben ik links opgevoed. Mijn vader, Tom Pauka, werkte voor de PvdA. Daardoor heb ik moeite om op rechts te stemmen, dat voelt als verraad naar mijn ouders. Maar ik woon hier nog niet lang genoeg om de subtiliteiten te begrijpen als ik bijvoorbeeld niet op Likod stem. Ik vind Netanyahu geen sympathiek mens en ben het vaak niet met zijn handelswijze eens, maar de economie gaat goed en het is overal redelijk veilig. Voor mij is veiligheid het belangrijkste onderwerp. Daar valt en staat alles mee.”



Michal Levy

Hardlooptcoach Michal Levy woont sinds 2001 in Israël, in Givat Zeev vlakbij Jeruzalem.

“Voor mij zijn de belangrijkste verkiezingspunten: legalisatie van marihuana, Joodse identiteit en een liberale staat. Ik wil dat de staat zich niet bemoeit met religie en dat er geen dingen worden opgelegd vanuit een religieus oogpunt. Nu kan je bijvoorbeeld in Israël alleen trouwen voor het rabbinaat maar een burgerlijk huwelijk zoals in Nederland zou ook mogelijk moeten zijn. Dat ik ga stemmen is zeker, maar op wie, ik heb nog geen idee. De partij waar ik de vorige keer op heb gestemd, Aleh Yarok, bestaat niet meer. De nieuwe partij Zehut is ook voor legalisatie van marihuana, maar er staan wat andere dingen in hun programma die me niet aanstaan en ik vind de partijleden ook niet geweldig. Kortom: ik ben nog een zwevende kiezer.”



Grafstenen beklad

In de staat Massachusetts in Amerika zijn dertig grafstenen op een Joodse begraafplaats beklad. Op de stenen staan hakenkruizen en antisemitische leuzen. Teksten als ‘heil Hitler’ en ‘Hitler had gelijk’ stonden met zwarte verf op de stenen. De politie tast in het duister wie het vandalisme aanrichtte.

Israëlische hulp tentoongesteld



In de laatste week van maart is er in het gebouw van de Verenigde Naties een tentoonstelling van Israël te bewonderen. De tentoonstelling maakt de bezoeker duidelijk wat Israël wereldwijd doet om anderen te helpen. De Israëlische ambassadeur voor de VN Danny Danon vertelt: “We zijn vaak de eersten die ter plekke zijn na een ramp, juist dan als tijd van wezenlijk belang is en hulp essentieel.” | Foto: MFA

Hamas in BDS

Onderzoek door het Israëlische ministerie van Strategische Zaken, Gilad Erdan, toont aan dat er nauwe banden bestaan tussen terreurorganisaties Hamas en PFLP enerzijds en de BDS-beweging anderzijds. Meer dan dertig leden van beide terreurorganisaties hebben belangrijke posten in non-gouvernementele organisaties die BDS promoten. De minister stelt dat het onderzoek “aantoont dat het doel van BDS het beëindigen van het bestaan van Israël is”. Erdan doet een beroep op de landen van de Europese Unie: “Onderzoek de terreurbanden van ngo’s in [jullie] landen. Ik roep de overheden, EU-instituten, goede doelen, banken en fondsen op geen steun te verlenen aan organisaties die gelieerd zijn aan terreur.”

770 woningen Ariel



In de stad Ariel in de regio Samaria is begonnen met de bouw van 770 woningen. Het ministerie van Financiën zet zich speciaal in om woningen voor starters te realiseren. Daaronder vallen ook deze woningen, zodat jonge stellen een kans hebben op de woningmarkt. | Foto: Flash90

Israël dient klacht in

Aan de Syrische grens met Israël heeft Israël een terreurcel van Hezbollah ontdekt. En dat ondanks het toezicht van de VN in het grensgebied. De Israëlische ambassadeur bij de VN Danny Danon heeft daarom de Veiligheidsraad laten weten het niet te accepteren dat Syrië en Libanon een militair front vormen tegenover Israël.

Koosjere catering



Ook in een Arabisch land als Dubai kun je tegenwoordig koosjer eten. Koosjer Arabië heet het bedrijf, en het restaurant in Dubai richt zich vooral op toeristen en zakenlieden. De Joodse gemeenschap in Dubai bestaat uit ongeveer 150 mensen. Nog maar onlangs, afgelopen december, namen zij de eerste synagoge in het emiraat in gebruik. | Foto: David Rodrigo

Oude stadsnaam ontdekt

In de Negev zijn opgravingen gaande op de plek waar ooit de stad Halutza lag. Tijdens de werkzaamheden werd een bijzondere ontdekking gedaan: in steen gebeiteld stond daar in het Grieks de naam van de stad, Halutza. De tekst is zo'n 1700 jaar geleden in de steen gegraveerd. De ontdekking staat niet helemaal op zichzelf. Nog maar kort geleden werden ook de restanten van een badhuis en een Byzantijnse kerk onder het stof vandaan gehaald.

Iran in Syrië



De beelden van een satelliet onderschrijven de Israëlische bewering dat Iran in Syrië een raketinstallatie bouwt. Het betreft een installatie voor de productie van precisiewapens. De waargenomen bewegingen stemmen overeen met dat wat je mag verwachten bij de productie van wapens. | Foto (illustratief): Google Maps

Koraal verhuisd

Een industrieel stukje kustlijn langs de Rode Zee gaat binnenkort open voor toeristen. Het gebied is niet meer nodig voor de industrie. Maar koraal en vissen hebben dankbaar gebruik gemaakt van dit stukje kust. Daarom verplaatst Israël het koraal om het te beschermen, anders vernielen de toeristen het waarschijnlijk.

Sondra Baras

De betekenis van Pesach

We vroegen Sondra Baras, met wie wij samenwerken in Judea en Samaria, het hartland van Israël, hoe zij het Joodse Paasfeest, Pesach, beleeft. Hieronder kunt u lezen wat zij ons schreef.



Een Joodse familie aan de Sedermaaltijd op de eerste avond van Pesach. | Foto: Flashgo

Pesach is sinds lange tijd mijn fijnste feest van het jaar. Als kind keek ik al uit naar de Sederavond, die prachtige ceremonie met rituelen, heerlijk eten en een hoop familie, tijdens een lange avond die de herinnering oproept van de Exodus uit Egypte [de Sederavond is de eerste avond van de acht dagen Pesach, red]. Ik denk dat de Sedermaaltijd de meest gehouden feestelijkheid is, ook door Joden die ver van hun tradities zijn geraakt. We zijn een volk dat erg op de familie en het gezin gericht is en dat komt juist erg naar voren tijdens die maaltijd. Maar er zijn ook andere Joodse feesten waarbij de familie bij elkaar komt en van een maaltijd geniet. Waarom is de Seder dan zo speciaal?

In elke generatie

Er is een bepaalde uitspraak in de Pesach-haggada [boekje met liturgie en uitleg over de uittocht, red.] die wel elk jaar opnieuw citeren en die, voor mij de betekenis aangeeft van de Seder: “En dit overkomt onze voorouders en ons steeds weer: het is nooit één persoon die ons probeerde te vernietigen, maar in elke generatie zijn er die ons willen uitroeien. Maar G'd redt uit de hand van hen allen.” De exodus uit Egypte is de geschiedenis van de eerste redding door G'd van het Joodse volk, waarbij een grote familie ondertussen getransformeerd werd in een natie, die door G'd verkoren werd en die aan Hem gebonden werd door de wonderen in Egypte en later door de openbaring bij de berg Sinai. Onze eerste ballingschap in Egypte werd het prototype van elke ballingschap en vervolging die we sindsdien meemaakten. En de exodus werd de basis van elk wonder van verlossing daarna, door de eeuwen heen. En inderdaad bij de meeste Sedermaaltijden worden verhalen uit de familie verteld over lijden en verlossing. In heel mijn leven zijn de Holocaust en de daaropvolgende stichting van de staat Israël en de vervolging en de redding die daarin gebeurden, zaken waarover gesproken wordt.

Bepaald bij je identiteit

De haggada vertelt ons dan: “In elke generatie moet elk mens naar zichzelf kijken alsof hij persoonlijk Egypte verliet” en de haggada zegt vervolgens dat we de verplichting hebben om de geschiedenis aan onze kinderen te vertellen en deze voor eeuwig door te geven aan komende generaties. De Seder is een belangrijke boodschap van wat wij van het Jodendom doorgeven aan onze kinderen. Velen van ons hebben kinderen en familieleden die zijn afgedwaald van de strikte naleving

van G'ds wetten, maar die toch weer aan de Sedermaaltijd bevestigd en herinnerd worden aan hun identiteit. Tijdens al die jaren dat ik in Israël leef met al zijn uitdagingen en angsten heeft de boodschap van de Seder mij geholpen om telkens weer een nieuw perspectief te zien. We hebben veel jaren meegemaakt dat Pesach gevierd werd vlak nadat een van onze geliefden was vermoord of gewond door terroristen, wanneer ons dorp gedompeld was in een sfeer van rouw. En toch, de hele beleving van de Seder was altijd weer vol vreugde. Want we geloven echt dat G'd ons zal redden. Dat ons voortdurende bestaan als een natie, thuisgebracht door het wonder van de moderne staat Israël, een bewijs is dat G'd ons niet verlaten heeft en dat Hij ons nog steeds beschermt.

G'ds Woord

Mozes werd bevolen om voor de farao te gaan staan en te eisen: “Laat mijn volk gaan!” En hij verkondigde het woord van G'd aan de farao: Israël is G'ds eerstgeboren zoon. Wat een moed moet dat gekost hebben. Om te gaan staan tegenover alles waar dat grote Egyptische rijk voor stond, om tegenover de tovenaars en wijzen van het hof het woord van G'd te laten horen. Wat een bijzondere gebeurtenis moet dat zijn geweest. Maar het was een moment dat de loop van de geschiedenis voor altijd veranderde. Voor de eerste keer ontvouwde G'd het plan voor Zijn volk en begon het uit te voeren. Hij redde het om het naar Zijn prachtige land te brengen en Hij bond het aan zich als Zijn eeuwige volk.

Uitzien naar de verlossing

Mijn man en ik emigreerden naar Israël en besloten in Karnei Shomron te gaan wonen, in Samaria, omdat we ervan overtuigd zijn dat we deel uitmaken van de laatste exodus uit de ballingschap en de finale verlossing van het land Israël. Eeuwenlang hebben Joden aan het einde van de Seder gezongen ‘komend jaar in Jeruzalem’. Zo hebben we gebeden en gehoopt dat G'd ons op een dag zou terugbrengen. En dat heeft Hij nu gedaan. En wij hebben naar Zijn Woord geluisterd. Als ik vandaag ‘komend jaar in Jeruzalem’ zing met mijn gezin, dan weet ik dat we de reusachtige stap gezet hebben waar G'd op wachtte. We zijn terug in Sion, in Jeruzalem. Nu wachten we alleen nog op de laatste stap – de vrede in ons land, de komst van de Messias, de herbouw van de tempel en de vereniging van ons volk in de viering van nog heel veel Pesachfeesten in het land Israël.

Hebron, eeuwenoude hoofdstad

Ten zuiden van Jeruzalem, vlak bij het moderne Efrat, ligt het grote kruispunt van Gush Etzion. Vandaar lopen de wegen naar Tekoa en Nokdim en in westelijke richting naar Bat Yayin en Gevaot. Maar we nemen de weg naar het zuiden, steeds verder Judea in, naar Hebron.



Het door Herodus gebouwde mausoleum in Hebron huisvest tegenwoordig zowel een moskee als gebedsruimten voor Joden. | Foto: Flash90

Overall om je heen het Bijbelse landschap van heuvels die druipen van wijn. Maar ook overall Arabische dorpen waar de weg doorheen slingert. Het is hier veel dichter bebouwd dan in het noorden, in Samaria. Uiteindelijk bereiken we ons reisdoel: Hebron, de eeuwenoude hoofdstad van Juda. Hebron is een heftige stad, eigenlijk altijd al geweest en dat moet te maken hebben met zijn geestelijke betekenis. Abram ging er wonen en bouwde er een altaar voor de Heere (Genesis 13).

Verbonden met de eeuwigheid

Veel later kocht hij het veld van Machpela, hij betaalde werkelijk een fortuin aan Efron, de Hethiet. De vraag waarom hij dat deed, ligt verscholen in de naam. Machpela betekent 'de dubbele'. En die naam draagt het veld niet omdat Abram en Sara, Isaak en Rebekka en Jakob en Lea er begraven liggen, maar omdat het de rustplaats is van Adam en Eva. Dat laatste vertellen de rabbijnen ons. Zij wijzen ons erop dat de plaats de naam al droeg toen Abram het kocht. De mystieke uitleg vertelt dat de naam Efron is samengesteld uit het Hebreeuwse woord 'afar' (stof) en de letter 'N'(nun). Die laatste

heeft als getalswaarde 50. Het is een getal waarmee de Bijbel het bereik aanduidt dat boven onze aardse werkelijkheid uitgaat, wat uitgedrukt wordt in het getal 7, van de zeven dagen van de week. Zo openbaart God zich na zeven maal zeven dagen op de berg Horeb. Dit is de plaats waar het stof verbonden wordt met de eeuwigheid, legt men dan uit. Hier zijn de poorten van het paradijs. Hebron komt ook van het woord 'hibbur', verbinden.

Geloof en moed

We weten dat ook in de tijd van Mozes de plaats niet zomaar een stad was. Er woonden Enakieten, reuzen, die het volk Israël zoveel angst inboezemden dat ze weigerden verder te gaan. Het verhaal gaat dat één van de verspieders, Kaleb, op zijn tocht door het land, naar Hebron reisde en daar bad bij Machpela en daar zoveel geloof en moed ontving, dat hij ging staan op de beloften van God, samen met Jozua. Hij zou de stad ook later veroveren. Uiteindelijk zou Hebron de plaats worden waar David de eerste zeven jaar van zijn koningschap zou resideren. En nog veel later zou Herodes een groot mausoleum bouwen op Machpela.

Zevenhonderd jaar geen toegang

Altijd zou Hebron bewoond blijven door Joden, de eeuwen door. Maar het was niet altijd gemakkelijk. In 1267 bepaalde de moslims dat Joden geen toegang meer hadden tot de graven. Ze mochten op de zevende trede van een trap aan de oostelijke muur van het heiligdom hun gebeden uitspreken. Dat zou precies zevenhonderd jaar (!) duren. In 1967 werd de stad, een dag na de bevrijding van de Oude Stad van Jeruzalem, veroverd. Joden woonden er toen niet meer. In 1929 had een gruwelijke pogrom plaatsgevonden en in 1936 waren de laatste Joden gedwongen de stad te verlaten. Het was te gevaarlijk geworden. Tijdens Pasen 1968 werd er weer een begin gemaakt met de Joodse bewoning van de oude Joodse wijk van Hebron en naast de stad is inmiddels een Joodse stad gebouwd met tienduizend inwoners. Kiryat Arba, heet deze, de oude oorspronkelijke naam van Hebron. Nogmaals, Hebron is een heftige en omstreden stad. Men zegt wel: wie Hebron bezit, zal ook Jeruzalem bezitten. Maar het is een bezoek waard. Ook het museum in Kiryat Arba, waar oude artefacten uit de tijd van Abraham bewaard worden.



JAFFA heeft maar één keuze...



DOORGAAN met de activiteiten waarmee ze 37 jaar geleden begon, want de noden van toen zijn verveelvoudigd.

Kinderen uit achterstandswijken, de leidraad door de vele activiteiten, verdienen dezelfde kansen als hun beterbedeelde leeftijdgenoten.

Opvang, opvoeding, opleiding zijn kernwoorden die het Jaffa Instituut door haar vele programma's omzet in daden, ook voor volwassenen en bejaarden. Jaffa maakt de cirkel rond.

Kinderen kansen bieden is een opdracht voor ons allemaal. Jaffa biedt óns die kans. Doet u mee onder het motto "KANSEN VOOR KINDEREN"

U krijgt daar geen spijt van, want de resultaten bewijzen dat uw hulp er toe doet. Hartelijk bedankt – Toda rada

bankrekening nummer:
NL12 RABO 0335 5422 39

Met een legaat of plaats in uw testament voor de kinderen van Jaffa reikt u hen de hand naar een betere toekomst.

Meer informatie bij en via onze secretaris:
tel. 0548-61 17 48/e-mail: info@jaffaproject.nl
website: www.jaffaproject.nl
facebook: Jaffa-Project Nederland

*Ontvangt u onze mailing/nieuwsbrief nog niet ?
Een berichtje aan onze secretaris is voldoende.*



AMCHA ISRAEL

In Israel wonen nog 190.000 overlevenden van de Holocaust.

AMCHA biedt psychosociale hulp in 15 behandelcentra aan 19.500 getraumatiseerde mensen.

**Steun Vrienden van
Amcha Nederland Amersfoort**
IBAN: NL42 ABNA 049 06 06 210

www.amcha.nl



Jan Budding Schilderwerk
Veenendaal

Voor al uw schilderwerk,
binnen en buiten!

Bel voor een vrijblijvende offerte:
06-39 675 192



KIES UW KEUKEN BIJ U THUIS



1

WIJ KOMEN NAAR U TOE:
NAAR DE PLEK WAAR DE NIEUWE
KEUKEN KOMT.

2

U KIEST DE MATERIALEN
WAARMEE WIJ TER PLEKKE HET
3D-ONTWERP MAKEN.

3

WIJ MONTEREN UW KEUKEN EN
STAAN OOK NA OPLEVERING
GARANT VOOR KEUKENPLEZIER!

UNIEKE KEUKENFORMULE

Wij zijn de meest flexibele
keukenspecialist van Nederland.
Met onze compleet uitgeruste
showroombus brengen wij een
uitgebreide collectie bij u thuis. Uw
woning is onze showroom!

Inspiratie op doen? Ga naar:
www.homekeukens.nl



DAAROM KIEST U VOOR ONS:

- ✓ Het hele traject in eigen beheer
- ✓ Uw nieuwe keuken direct bekijken met Virtual Reality
- ✓ Geen aanbetaling

homekeukens

Geja Lahpor

Het Hebreeuwse Muziekmuseum

Een unieke muzikale belevenis

In een klein zijstraatje in het centrum van Jeruzalem vind je het Hebreeuwse Muziekmuseum. Als je naar binnen loopt kom je al snel in verschillende prachtig vormgegeven ruimten. In elke ruimte zie je verschillende muziekinstrumenten die Joodse gemeenschappen in de diaspora bespelen.

Elke ruimte heeft de authentieke sfeer van het land, zoals Andalusië, Marokko, Irak, Ethiopië, Jemen, Egypte, Balkan, Afrika, Europa en natuurlijk is er ook een Israëlruimte. Een leuke ervaring is de interactieve tour met de tablet die je mee kunt nemen, en die ook gelijk je gids is. In elke kamer mag je een instrument kiezen en beluisteren. Dat geeft niet alleen een boeiende culturele impressie, maar is tevens een prachtige muzikale belevenis. Het is de taal van het hart van het Joodse volk in de verstrooiing. Daarnaast is er de mogelijkheid om zelf instrumenten te bespelen.

De eerste tempel in virtual reality

De grootste verrassing is wel de indrukwekkende en fascinerende virtual realitybeleving via een headset in het midden van het museum. Hier is een ruimte waar een grote maquette staat van de eerste tempel op de Tempelberg in Jeruzalem, gebouwd door Salomo. Maar met de virtual realityheadset op is het zicht erop nog veel indrukwekkender. Het is alsof je levensgroot in Gods Huis loopt, alsof je erbij bent, tien minuten lang. Nauwkeurig weergegeven zoals het er drieduizend jaar geleden moet hebben uitgezien en

zoals het in de Bijbel beschreven staat. De tempel is groot en hoog. Oogverblindend zijn de gouden versieringen die schijnen in het zonlicht. Door een opening zie je iets van de bergen rondom het Tempelplein in Jeruzalem.

Je hoort het zingen van de Levieten die door de tempel lopen en je waant je drieduizend jaar geleden op het Tempelplein. De Levieten brengen offers, en spelen op trompetten en andere instrumenten en zingen voor de Heilige. De ark van het verbond is geheel met bladgoud overtrokken, maar de deksel en de cherubs (engelen) die met hun vleugels naar boven zijn uitgespreid, zijn van massief goud. Daarboven was de Shechina, de tegenwoordigheid van God, zichtbaar tussen de cherubs in een vuurgloed. Het is een heilige sfeer. Je wordt erin meegenomen. Daarom is het even wennen als je weer met beide benen op de grond staat in de 21e eeuw!

» Als je in Jeruzalem bent, is het zeker aan te bevelen eens een kijkje te nemen in dit museum. Yoel Moshe Salomon Street 10, Nahalat Shiva, Jeruzalem.



Foto's: Hebrew Music Museum



Gasleiding

Deze maand vierde Jeruzalem de voltooiing van de aanleg van een gaspijpleiding naar de stad. Met de vondst van gasvelden voor de Israëlische kust, wil Israël dit gas gaan benutten. De pijpleiding, met een doorsnee van 45 centimeter, zal bedrijven en bewoners in de stad moeten kunnen voorzien in hun gasbehoefte. Het project zal volgens burgemeester Moshe Lion de inwoners van Jeruzalem helpen hun elektriciteitsrekening omlaag te brengen.

Taxibusjes



Enkele jaren geleden begon de Israëlische overheid het systeem van taxibusjes in Israël te reguleren. Dit populaire systeem van 'sjeroets', taxibusjes die een vast traject afleggen, werd gebonden aan vergunningen. Omdat de regering ook investeerde in betere bus- en treinverbindingen, verdwenen diverse taxi routes. Toch blijkt de behoefte aan dit taxibusjes-systeem te blijven. De overheid deed in maart een flinke aanbesteding voor nieuwe routes. Met name in het centrum van het land. | Foto: Flashgo

Hongaarse ambassade

Hongarije zal zijn ambassade niet verhuizen naar Jeruzalem. Dat zei de Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken Peter Szijjarto in een interview met de krant Israel Hayom. Hongarije opende onlangs deze maand wel een commercieel kantoor in Jeruzalem. De ambassade blijft volgens EU-regels in Tel Aviv, zei de minister. Hongarij is namelijk lid van de EU.

Beleefdheidstraining



Politieagenten, marktkooplui en leden van de reddingsbrigade langs het strand van Tel Aviv kregen afgelopen maand speciale les. Ze leerden hoe ze beleefd moeten omgaan met de verwachte stroom aan toeristen die tijdens het Eurovisie Songfestival naar de stad zal komen. Israël's staan bekend om hun recht-voor-je-raap mentaliteit. Waarom een dergelijke training alleen voor het Songfestival en niet voor alle toeristen wordt gegeven, werd niet duidelijk. | Foto: Flashgo

Simon Soesan

Groeten uit Israël

Verkiezingen

Ook wij gaan kiezen: op 9 april is het zover, dan gaat Am Israel, het volk Israël, naar de stembus. Israël noem ik een democratie voor gevorderden. Je moet het echt goed snappen, anders denk je misschien dat we een beetje vreemd zijn.

We hebben allemaal een mening, die we graag met hartstocht verkondigen. Vele 'wijze' analisten beweren dat wij in Israël links of rechts zijn, religieus of niet religieus zijn, Jood of niet-Jood zijn, maar ik geloof dat niet. Wij, die in Israël wonen – van alle religies en achtergronden – zijn verdeeld in slechts twee groepen: de ene groep weet alles, en de andere groep weet alles beter. Echt waar! Diegenen die al in ons land op bezoek zijn geweest kunnen dit zeker beamen: vraag iemand op straat hoe je van hier naar daar komt en iemand geeft u meteen antwoord. Maar vaak komt er dan nog iemand bij, die u zal adviseren deze raad af te slaan, want er is een andere weg om daar te komen. Zo zijn we: we hebben een opinie en

die moet gult worden. Zo ook met onze verkiezingen. Adverteerden de partijen jaren terug mededelingen over wat ze allemaal voor goeds voor het land gingen doen, vandaag de dag gaat het om de opponent voor schut te zetten. Het gaat niet meer om 'wij bieden onderwijs en een levenskwaleiteit aan'. Nee, deze huidige verkiezingscampagne laat ons zien dat de kandidaten weinig over zichzelf, maar veel over hun competitie te zeggen hebben.

Onze huidige premier – die ook de langst dienende premier is – ligt zwaar onder vuur. Het lijkt erop dat zijn privéleven niet bepaald normaal is, hoewel zijn leiderschap en staatsmanschap onbetwist is. De huidige

situatie laat zien dat er een sterke competitie is: drie generaals die ooit stafchef waren, hebben een soort coalitiepartij gecreëerd, die aardig sterk in zijn schoenen staat. Een voor een zijn ze bekend, dus ze hoeven zichzelf niet op de borst te slaan. Omdat onze huidige premier ze afschreef als onervaren in de politiek – wat niet ontkend kan worden – sloegen ze terug met persoonlijke beschuldigingen aan het adres van de premier. Met bijna negen miljoen premiers in ons land – iedereen weet het beter – is één ding zeker: niemand weet wat de uitslag van onze verkiezingen op 10 april zal zijn.

Maar ik weet een ding zeker: het wordt lol en ook nog interessant!

WWW.SHALOMVOORISRAEL.NL



WAAR U DE MEEST UITGEBREIDE COLLECTIE VOOR O.A. PESACH VINDT.



Shalom voor Israël

DODDEGRAS 24 – 3902 AN VEENENDAAL

TELEFOON: 0318-555257 – WWW.SHALOMVOORISRAEL.NL

DOCOSTORY LTD

Uw verhaal is een BOEK WAARD

Wij zijn gespecialiseerd in het **documenteren** en **schrijven** van **biografieën**, in het **Nederlands** en **Engels**. Laat uw levensverhaal vereeuwigen door een professioneel team.

Miriam Dubi Gazan, geschiedschrijver

TEL: 972-9-741 94 71 • FAX: 972-9-746 48 67

MOBIEL: 972-54-740068

miriamdubi@bezeqint.net • www.docostory.com



We hebben al meer dan **900 boeken** geschreven en uitgegeven

ICEJ INTERNATIONAL CHRISTIAN EMBASSY JERUSALEM
בראשית
THE BEGINNING OF EVERYTHING THAT EXISTS WAS MADE BY AND THROUGH HIM
BEGINNINGS
FEAST OF TABERNACLES
PRESENTED BY THE INTERNATIONAL CHRISTIAN EMBASSY JERUSALEM

11-22 oktober 2019 o.l.v. Jacob Keegstra

12 daagse Loofhuttenfeest congresreis

€ 1760 o.b.v. half pension

Excl. ICEJ Congres € 435

Info en vragen IDOED reizen www.israelidoedreizen.nl, tel. 0314-363280

Israel weekend Betteld 30/8-1/9 2019
International Christian Embassy Jerusalem,
Postbus 40180, 8004 DD Zwolle, www.icej.nl

UITGEVERIJ
POLE MOS
IDENTITEIT | TRADITIE | VRIJHEID

Nieuw boek

Reis door de eindtijd

In dit werk wil de auteur verbanden leggen tussen de stroom van huidige gebeurtenissen op wereldvlak en een aantal Bijbelse profetieën, zoals bijvoorbeeld uiteengezet in het boek Daniël, hoofdstuk 11, het boek Openbaring en door Jezus Christus in de evangeliën van Mattheüs en Lukas. De vraag is: welke gebeurtenissen kunnen zoal gelinkt worden aan deze profetieën? Om enkele voorbeelden te noemen: de massamigratiestromen, de islamisering van Europa - zowel qua sluimerende infiltratie als qua terroristische activiteit -, de verdrukking van het ware christendom, de verloederding van natuur en leefmilieu, de klimaatopwarming, het algehele waarden- en normenverval.



Biografie:

De auteur, Beatrijs-Angelica Celis (1952), is kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog geboren, en dit met een vrij ernstige en beperkende fysieke handicap. In 1974 behaalde zij het licentiaatsdiploma Germaanse filologie aan de Universitaire Instelling Antwerpen, specialisatie Duitse literatuur. Daar zij omwille van haar handicap uitgesloten werd van een vaste benoeming in het onderwijs, heeft ze om den brede decennia lang het beroep van beëdigd vertaler-tolk uitgeoefend. Ondertussen bestudeerde zij op een zeer autodidactische wijze diverse wereldreligies, zoals het boeddhisme, het hindoeïsme en de islam, om uiteindelijk voluit voor het christendom te kiezen.

Het boek telt 247 blz. en kost 18 euro

- verkrijgbaar in de boekhandel.
- bij de auteur: beatrijs.celis@gmail.com
- via de webwinkel: www.polemos.be. (verzendingskosten: 4 euro)

Uitgeverij Polemos bvba - Cuperusstraat 41 - 2018 Antwerpen www.polemos.be

israël actief



Voor alle activiteiten geldt: Deo volente

Sneek, Vianen, Schiedam en Hoogeveen

Israëlvrienden ontmoeten

Samenzang, Bijbelstudie en ontmoeting. Dat zijn de belangrijkste ingrediënten voor de Israëlvriendendagen! Vier gezellige dagen voor alle Israëlvrienden in Nederland. Dat mag u niet missen!

Tijdens deze dagen komen we met heel veel vrienden van Israël samen om God te aanbidden en te horen over Gods machtige daden. Hij is trouw aan Zijn volk, en dat vieren we! Het thema van de Israëlvriendendagen is dan ook 'Gods trouw aan Israël'.

» Zaterdag 11 mei in Sneek

Locatie: Grote of Martinikerk, Grote Kerkstraat 5
Tijd: 13.00 tot 17.00 uur (inclusief pauze met gezellige Israëlmarkt)
Spreekers: Ds. Willem Glashouwer en ds. Henk Poot
Muziek: Koor- en samenzang met het Holland-Koor,

Chloë Elsenaar (viool), Kees de Bruin (piano) en Ronald Ijmker (orgel)

» Zaterdag 18 mei in Vianen

Locatie: Grote Kerk, Voorstraat 110
Tijd: 13.00 tot 17.00 uur (inclusief pauze met gezellige Israëlmarkt)
Spreekers: Ds. Willem Glashouwer en dr. Willem Ouwe-neel
Muziek: Koor- en samenzang met het Holland-Koor, Chloë Elsenaar (viool), Kees de Bruin (piano) en Ronald Ijmker (orgel)



Een concert van het Holland-Koor. | Foto: Holland-Koor



Chloë Elsenaar | Foto: Marhov



» Zaterdag 1 juni in Schiedam

Locatie: Grote of Sint Janskerk, Lange Kerkstraat 37
Tijd: 13.00 tot 17.00 uur (inclusief pauze met gezellige Israëlmarkt)
Spreekers: Ds. Willem Glashouwer en dr. Willem Ouwe-neel
Muziek: Koor- en samenzang met het Holland-Koor, Chloë Elsenaar (viool), Kees de Bruin (piano) en Ronald Ijmker (orgel)

» Zaterdag 22 juni in Hoogeveen

Locatie: Oosterkerk, Leeuweriklaan 35
Tijd: 13.00 tot 17.00 uur (inclusief pauze met gezellige Israëlmarkt)
Spreekers: Ds. Henk Poot en ds. Kees van Velzen
Muziek: Koor- en samenzang met het Holland-Koor, Chloë Elsenaar (viool), Kees de Bruin (piano) en Ronald Ijmker (orgel)

Kaarten reserveren

Een kaartje voor de Israëlvriendendag kost € 5,- (inclusief koffie of thee). Is dit bedrag voor u een probleem en wilt u er toch graag bij zijn? Laat het ons dan gerust weten, want we vinden het fijn dat u er bent!

» Reserveer snel uw kaarten via cvi.nl/vriendendagen of bel 033-2458824.

13 april, gratis toegang

Hineni Symfonie Orkest geeft concert in Nunspeet

Het Hineni Symfonie Orkest geeft op zaterdag 13 april onder leiding van chef-dirigent Lubertus Leutscher een concert in de Driestwegkerk, Driestweg in Nunspeet. Het orkest staat garant voor een verrassend en afwisselend concert met onder meer een aantal Joodse muziekstukken.

De arrangementen van deze muziekstukken werden gemaakt door Anne van Brunshot, studente compositie en songwriting aan het conservatorium in Utrecht. Laat u verrassen en kom ook op 13 april naar Nunspeet.

Het concert begint om 19.30 uur. De zaal is open: 19.00 uur. De toegang is gratis. U hoeft geen plaats te reserveren. Meer informatie over het orkest op hinenisymfonieorkest.nl.



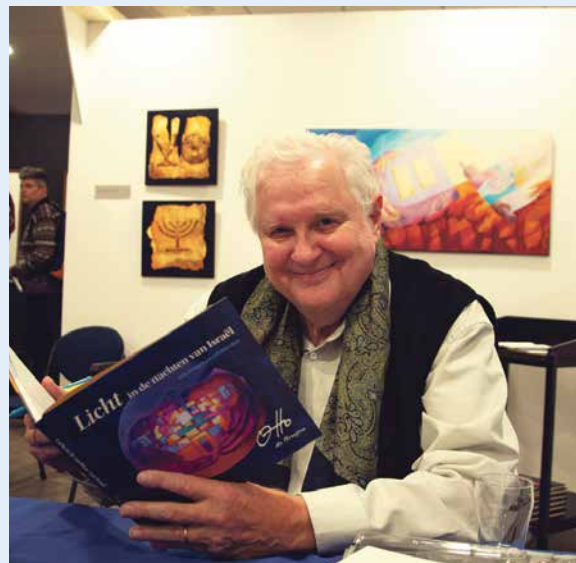
Concert van het Hineni Symfonie Orkest. | Foto: Alida Stuut

Bij expositie Licht in de nachten van Israël

Lezingen Otto de Bruijne

Otto de Bruijne exposeert tot 4 mei in het Israëlcentrum in Nijkerk. De expositie heet 'Licht in de nachten van Israël' en vertelt het verhaal van Jakob – Israël – die in de nacht een ladder zag en aangevallen werd door een Man.

Natuurlijk kunt u de tentoonstelling elke dag (behalve zon- en feestdagen) van 10.00 tot 16.00 uur bekijken. Maar nog veel boeiender is het als u van de kunstenaar zelf hoort welke verhalen en ideeën schuilgaan achter de schilderijen! Daarom komt Otto de Bruijne drie keer naar het Israëlcentrum om zijn kunstwerken toe te lichten. In een boeiende lezing vertelt hij welke Bijbelverhalen zijn terug te vinden op de schilderijen, welke elementen hij wil benadrukken en wat we kunnen leren van de verschillende lagen in het Bijbelgedeelte. Hij zal dit doen op vrijdag 12 april, dinsdag 30 april en zaterdag 4 mei, telkens om 13.00 uur. Zowel de expositie als de lezingen zijn gratis te bezoeken, maar voor de lezingen is het vanwege de beperkte ruimte wel noodzakelijk dat u zich van tevoren aanmeldt. Dat kan via cvi.nl/otto of 033-2458824.



Otto de Bruijne | Foto: Cvl

Van 10 tot 12 mei met Henk Binnendijk

Een weekend lang Israëlstudie

Christenen voor Israël organiseert van 10 tot 12 mei 2019 het zesde Bijbelstudieweekend met Henk Binnendijk. Als locatie is deze keer gekozen voor De Kroeze Danne in Ambt Delden, Overijssel.

Net als eerdere jaren zal dit weekend weer in het teken staan van Bijbelstudies van Henk Binnendijk. Ook zullen opperrabbijn Jacobs en Tjerko van der Wouden (spreker Christenen voor Israël) spreken. Het thema van het weekend is: Israël en de hemel. Naast alle lezingen is er ook tijd om gezamenlijk door te praten in kleinere groepen. Daarnaast is er in het weekend natuurlijk ook tijd voor lofprijzing, gezamenlijke maaltijden, sport, kampvuur enzovoort.

Dit weekend is bedoeld voor deelnemers in de leeftijd van 20 tot 45 jaar. Deelnemen aan dit weekend kan al vanaf € 139,-.



Henk Binnendijk



Opperrabbijn Binyomin Jacobs



Tjerko van der Wouden

» Meer informatie en het opgaveformulier vind je op cvi.nl/bijbelstudieweekend.

Ga mee op excursie

Leer van Joods Nederland

Door heel Nederland zijn sporen van Joods leven te vinden. Soms ook op plekken waar je het niet verwacht. Ga met ons mee en ontdek het heden en verleden van Joods Nederland.



Excursie synagoge Zutphen

Hannie Jacobs vertelt over de Zutphense Joodse geschiedenis, haar eigen leven, en geeft uitleg over koosjer leven. Na een heerlijke koosjere lunch sluiten we af met een stadswandeling met gids.

Datum: dinsdag 28 mei van 10.30 tot 15.00 uur

Prijs: € 27,50

Excursie Joods Amersfoort

We bezoeken de synagoge van Amersfoort. Loek de Liever, een echt verteller, neemt ons mee in de verhalen van Joods Amersfoort en Nijkerk. 's Middags maken we een rondvaart door de grachten.

Datum: donderdag 6 juni van 10.30 tot 15.00 uur

Prijs: € 11,50 (lunchen op eigen gelegenheid)

Excursie Joods Elburg

We bezoeken museum Sjoel Elburg waar we de geschiedenis van de Elburgse Joden horen en veel leren over



Museum Sjoel Elburg. | Foto: Cvl

het Joodse religieuze leven. Als extra is er een prachtige expositie *Sjir HaSjriem*, Hooglied, van Jackie Howard. 's Middags is er een stadswandeling met een bezoek aan de Joodse begraafplaats.

Datum: Donderdag 13 juni van 10.30 tot 15.30 uur

Prijs: € 17,50 (lunchen op eigen gelegenheid)

Excursie dijsynagoge Sliedrecht

De Dijksynagoge in Sliedrecht is misschien wel één van de meest bijzondere synagogen van Nederland. Wat is het verhaal hierachter? Tijdens de rondleiding komt u er alles over te weten. 's Middags krijgt u ook een rondleiding door de Bijbelse plantentuin.

Datum: dinsdag 23 juli van 10.45 tot 15.15 uur

Prijs: € 25,- (inclusief koffie/thee en koosjere lunch)

» Aanmelden of meer info? Kijk op cvi.nl/excursies of bel 033-2458824.



De dijsynagoge in Sliedrecht. | Foto: dijsynagoge.nl

Onze projecten

Extra zekerheid voor arme gezinnen

We waren wat vroeg - ruim een uur - toen we afgelopen maand een bezoek brachten aan Chasdei Naomi. Deze mooie organisatie heeft meerdere locaties, maar het zenuwcentrum zit in hartje Bnei Brak, vlakbij Tel Aviv. Chasdei Naomi geeft hulp aan de armen van het land. Een groot deel van die hulp bestaat uit voedsel.



Als Christenen voor Israël ondersteunen we al een aantal jaar deze organisatie tijdens drie Joodse feesten: Pesach, Joods Nieuwsjaar Rosj Hasjana en Chanoeka. Vijfhonderd gezinnen krijgen dan een voedselpakket met een groet van u als donateur erbij. Zo ook komende Pesach.

Betrokken medewerkers

Ook tijdens dit bezoek aan de mensen van Chasdei Naomi bleek opnieuw hoe ontzettend iedereen met hart en ziel bij het werk betrokken is. Het was helemaal niet erg dat we eerder kwamen, alles stond al klaar. De hartelijkheid van een ieder is bijzonder. Je voelt je echt welkom tussen deze orthodox-Joodse mensen. De oprichter van de organisatie, rabbijn Cohen, vertelde ons over een gezin, een vader met negen kinderen. Moeder is overleden. Vader staat er helemaal alleen voor en heeft hulp nodig. Die hulp geeft Chasdei Naomi, voor een jaar lang heeft de vader cheques mee gekregen die alleen per maand geïnd kunnen worden. Maar niet voordat keurig wordt gecheckt hoeveel bijstand dit gezin krijgt en hoeveel toelage er door andere organisaties wordt gegeven. We mochten zo even de papieren zien hoe dat administratief helder en overzichtelijk wordt nagegaan. Chasdei Naomi hanteert deze aanpak om gezinnen in armoede een beetje zekerheid te geven in hun toch al moeilijke situatie.



Heb jij onze Whatsapp-nieuwsdienst al?

De berichtendienst Whatsapp is in de afgelopen jaren razendsnel een belangrijk communicatiekanaal geworden voor mensen met een smartphone. De eenvoud waarmee je berichten, afbeeldingen, filmpjes, links en meer aan elkaar kunt sturen, maakt Whatsapp ook tot een handig medium om op de hoogte te blijven van nieuws over Israël. Daar zijn inmiddels al ruim tweeduizend mensen van overtuigd. Dagelijks ontvangen ze op hun telefoon nieuws over Israël. Gratis, ongedwongen en eenvoudig.

» Wilt u ook Israëlnieuws via Whatsapp ontvangen? Voeg dan het nummer 06-58888171 toe aan uw adresboek op uw telefoon en stuur vervolgens een bericht 'Israëlnieuws aan' aan dit nummer. U wordt dan opgenomen in de verzendlijst en ontvangt maximaal twee berichten per dag. Kijk voor meer informatie op cvi.nl/whatsapp.

Op reis door het land van de Bijbel

Zomertentoonstelling 2019

1 mei is het zover. Dan start de nieuwe zomertentoonstelling *Expeditie Israël* in het Israëlcentrum. De voorbereidingen voor de tentoonstelling zijn in volle gang.

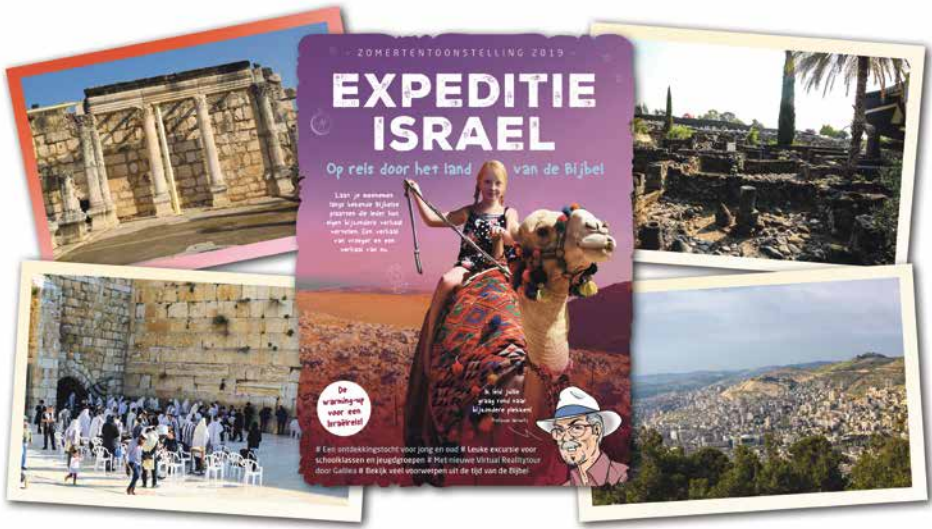
We hebben prachtig filmmateriaal in Israël geschoten (inclusief een nieuwe virtual realityfilm!). Er worden allerlei leuke spellen en doe-activiteiten gemaakt en we leggen op dit moment de laatste

hand aan de informatiepanelen, vol met interessante weetjes.

Tijdens *Expeditie Israël* maak je kennis met belangrijke Bijbelse plaatsen met

ieder hun unieke verhaal. Deze plekken komen als het ware tot leven en je ontdekt waar alle Bijbelse verhalen over het volk Israël en de Messias hebben plaatsgevonden. Interessante weetjes over de geschiedenis van de plaatsen worden verteld door niemand minder dan professor Horowitz uit het stripboek *Tel Israel*. Er valt veel te leren en te ontdekken! De tentoonstelling is interactief en kan aan de hand van een leuke speurtocht doorlopen worden. Voor jonge basisschoolkinderen is er een eigen speurtocht.

» [Meer info over de tentoonstelling, het opgeven van een groep en het helpen bij de promotie vind je op \[cvi.nl/expeditie\]\(#\). Stuur de website door naar de juf of meester van uw \(klein\)kind. Leuk bijvoorbeeld als afronding van het seizoen met de jeugdgroep of catechisatieklas.](#)



Tweedehands boeken, breng ze langs

Wie wel eens het Israëlcentrum in Nijkerk heeft bezocht, heeft 'm vast wel eens gezien: de bak met tweedehands boeken over Israël. Een leuke bak om eens doorheen te snuffelen. Meestal zit er wel iets boeiends tussen en voor een prikkie neem je zo'n boek mee naar huis. Toch levert dat nog aardig wat op, een opbrengst die ten goede komt aan voedselpakketten in Oekraïne die aan arme Joden worden uitgedeeld.

Er is echter een probleem: de bak is bijna leeg! Daarom doen we een beroep op u. Heeft u nog boeken liggen over Israël die gelezen zijn en niet meer worden gebruikt? Romans, theologische boeken, historische boeken ... Breng ze langs in het Israëlcentrum. Zo geeft u niet alleen uw boeken een tweede leven, maar helpt u bovendien het Joodse volk in Oekraïne.

5 juni

Bijeenkomst ondernemersplatform

Het ondernemersplatform van Christenen voor Israël, Bouwen met Israël, organiseert op 5 juni weer een halfjaarlijkse bijeenkomst. Ondernemers met een hart voor Israël kunnen elkaar in Nijkerk ontmoeten, netwerken en luisteren naar een bijzondere spreker, namelijk Alon Davidi, burgemeester van de stad Sderot.

Bent u ondernemer met een warm hart voor Israël, maar nog geen lid van het ondernemersplatform? Dan bent u evengoed welkom om kennis te maken.

» [Meld u wel even van tevoren aan via \[bouwenmetisrael@cvi.nl\]\(#\).](#)



11 april kennismaken consulentenwerk op Israëlcentrum

Handen uit de mouwen voor Israël

Het zoveelste bericht waarin Israël oneerlijk wordt weergegeven. Het zoveelste antisemitische incident waarover u leest in de krant. Wat kunt u doen? Op 11 april organiseren wij een dag voor mensen die er over denken Israëlconsulent te worden en meer info willen hebben over wat het inhoudt.

Wie op 11 april langskomt hoort verschillende mensen kort een aantal dingen over het consulentenwerk, de producten, de belangrijkheid van het werk en meer. Daarnaast krijgt u een rondleiding door het gebouw en stellen we u voor aan onze collega's. 's Morgens en 's middags doen we eenzelfde anderhalf tot twee uur durend programma.

Het werk als consulent

Voor wie niet op 11 april naar Nijkerk kan komen, maar toch interesse heeft alvast iets meer over het werk als consulent van Israëlproducten: Als Israëlconsulent kunt u zelf invullen op welke manier en hoe vaak u verkoopmomenten organiseert. U kunt meedoen aan de Open Huizen van het IPC, maar u kunt bijvoorbeeld ook op de plaatselijke braderie gaan staan of tijdens

evenementen met een tafel Israëlproducten aanwezig zijn. Uw kunt uw eigen creativiteit en ondernemerszin kwijt in het Israëlconsulentenwerk. Hoe u het ook aanpakt, u steunt Israël op een praktische manier door de verkoop van prachtige producten uit Israël. Daarnaast kunt u bij verkoopgelegenheden met mensen in gesprek gaan en zo Israël op een eerlijke manier belichten. U wordt een ambassadeur voor Israël.

Altijd welkom

Kortom: een mooie manier om Israël te zegenen! Heeft u interesse? Bekijk de folder bij deze krant of kijk op [israelwinkel.nl/consulenten-gesocht](#). Aanmelden voor 11 april hoeft niet. Kom gewoon langs, onze deuren staan voor u open en de koffie staat klaar.





Foto: Cvl

Verwondering alom op forum

Verwondering, dat vat het forum van Christenen voor Israël Internationaal samen. Verwondering over wat er gebeurt in Israël, verwondering over wat God doet met Israël. Maar ook verwondering over wat alle mensen die betrokken zijn bij ons werk doen voor Israël.

Vanuit tientallen landen vanuit alle uithoeken van de wereld kwamen vertegenwoordigers van Christenen voor Israël begin maart naar Jeruzalem: Samoa, Nepal, Myanmar, Brazilië, Oekraïne, en nog veel meer landen. Het was als het ware een familiereünie, waarbij je kennismaakt met familieleden die je soms nog nooit eerder hebt ontmoet. We mochten elkaar bemoedigen met ons persoonlijke getuigenis, we mochten elkaar ondersteunen en inspireren bij de taken die we hebben om in onze eigen landen de boodschap over Israël in de kerken uit te dragen.

Ds. Glashouwer

Het forum bood een grote hoeveelheid informatie – zeg maar bagage – die we meekregen om naar huis. Er waren Bijbelstudies, lezingen, ontmoetingen met de inwoners van Israël en boeiende excursies.

Ds. Willem Glashouwer wees op de toekomst, en waarschuwde voorzichtig te zijn met al te nauwkeurig die toekomst te willen voorspellen. “Er is geen volgorde van gebeurtenissen, het is ook geen puzzel dat je alles in de juiste volgorde moet leggen. Maar lees je Bijbel, helemaal, en kijk wat er in de wereld gebeurt. Schema’s kunnen je zicht op wat er gebeurt, op de betekenis van profetieën, blokkeren.”

Steven Khoury

Het getuigenis van de Arabische voorganger Steven Khoury raakte bij velen een gevoelige snaar. Uit de praktijk weet hij dat wie gelooft in de God van Israël kan rekenen op strijd en aanval. “Ik wil God danken dat Christenen voor Israël er is. Jullie hadden gelijk vanaf het begin ook ruimte voor Arabieren. Daardoor is er ruimte voor de boodschap van liefde en genade. Het is ontzettend belangrijk voor de Arabische gemeenschap als je zegt dat je ook contacten hebt met Arabieren en

samenwerkt. Dat ontkracht namelijk hun ‘slogan’ dat mensen die van Israël houden Arabieren haten.

Andrew Tucker

Oud-directeur van Christenen voor Israël Internationaal, Andrew Tucker, sprak over de juridische strijd voor Israël, die hij afsloot met een waarschuwing. “San Remo 1922, daar werd besloten dat de Joden mochten terugkeren naar Israël. We beloofden het, maar de laatste honderd jaar doen we er alles aan onze belofte niet na te komen. En God zal ons er om oordelen.”

Ramallah

Veel van de deelnemers aan het forum hebben ademloos en met verbazing toegekeken terwijl we met de bus zonder enig probleem de ‘grens’ met de ‘betwiste gebieden’, Judea en Samaria, zonder enig probleem konden passeren. De media schetsen een beeld van eindeloze wachtrijen, de praktijk is gelukkig een stuk rooskleuriger. Onze Israëlische bus was bepaald niet het enige Israëlische voertuig in Samaria. Moeilijk was het om te begrijpen dat er midden in Ramallah een Palestijns vluchtelingenkamp is. Midden tussen hun Palestijnse broeders, maar nog steeds geen deel van de samenleving.

Het forum werd afgesloten met gebed, speciaal gebed voor alle continenten, voor alle uitdagingen die elk het hoofd moet bieden. Ieder ging naar huis met enorm veel bagage. Geestelijke bagage, waarvan we mogen uitdelen aan een ieder die dat wil: aan u als lezer, aan de bezoekers van onze lezingen, studiedagen of wat we ook maar mogen organiseren in de komende tijd. We zien vol verwondering uit naar wat God mag uitwerken in de harten van de mensen. We bidden dat de liefde voor Gods volk mag blijven groeien. | Tekst: Marijke Terlouw

Helpt u mee met 35 euro?

Niet alleen aan tafel

Vrijheid vieren, bevrijding herdenken, genieten van de zegeningen die je hebt. Er zijn duizenden Joden in Israël die zonder uw hulp in stilte, eenzaamheid en zonder enige aanspraak de komende Pesachdagen doorbrengen. Geen familie aan tafel, geen drukte in huis, geen kinderen om de boodschap van Pesach aan te vertellen.

Voor deze mensen organiseert Shaalei Tikva gemeenschappelijke Sedermaaltijden. Ze nodigen Ethiopische en Russische immigranten uit, eenzame ouderen, en alleenstaande ouders met hun kinderen. Samen zijn zij de familie die thuis gemist wordt. Samen vieren ze Pesach.



Wij helpen Shaalei Tikva in dit mooie initiatief. Zodat velen in Israël met Pesach niet alleen zijn, zodat ze de feestelijkheid van Pesach net als iedereen mogen ervaren. Per locatie is er ruimte voor ongeveer zeventig gasten. Wij zouden graag Shaalei Tikva willen helpen en de kosten voor een locatie voor ten minste zeventig gasten op ons willen nemen. Maar daar is uw hulp bij nodig. Helpt u mee? De kosten per persoon zijn 35 euro.

» Uw bijdrage aan de Sederviering voor eenzamen is welkom op NL38 ABNA 0529 310 252 van Christenen voor Israël met de vermelding ‘Seder Shaalei Tikva’. Dank voor uw waardevolle hulp.

Israel Today

Wie een zo compleet mogelijk beeld van Israël wil vormen, leest zoveel mogelijk. Een prettig blad voor nieuws uit Israël dat u niet in de gewone media zult vinden, is *Israel Today*. Dat is een blad dat in Jeruzalem wordt gemaakt en ook in het Nederlands verkrijgbaar is.



Het nieuws, de achtergronden, commentaren en analyses die in dit blad staan, zijn van een goed toegankelijk leesbaar niveau. De redactie van het blad wil dat iedereen het blad kan lezen en begrijpen. *Israel Today* bedient zijn publiek met verhalen vanuit heel Israël, inclusief de betwiste gebieden. Het blad wordt geschreven vanuit een Messiaans-Joodse visie en biedt daarom ook veel nieuws vanuit de Messiaans-Joodse beweging in Israël.

» Een abonnement in Nederland kost € 41,15, een proefabonnement € 9,95. Voor € 22,95 kunt u zich ook digitaal abonneren en leest u het blad online. Het blad verschijnt elf keer per jaar. (Proef)abonnee worden? Kijk op israeltoday.nl of bel 020-5241010.

Gebedskalender

Ik ben niet zo'n bidder, denkt u wellicht bij de kop van dit bericht. Je hebt wel van die christenen die naar gebedsbijeenkomsten gaan en dagelijks uren op een kamertje bidden, maar zo gaat het niet bij u.

Of u nu het verlangen ervaart om meer te bidden of niet, waarschijnlijk onderkent u als gelovige de waarde van het gebed. En als vriend van Israël erkent u waarschijnlijk ook dat het goed is te bidden voor de vrede van Jeruzalem, om troost voor het Joodse volk.

Onze tweemaandelijks gebedskalender is een prettig middel om dagelijks voor Israël te bidden. Of u dat nu tijdens een gebedsbijeenkomst doet of op uw slaapkamer voor het slapengaan. Per dag geeft de kalender een handreiking om te bidden of te danken. Aan de hand van de actualiteit, op basis van bestaande nood, maar ook gewoon vanuit Gods Woord, vanuit Zijn beloften aan Zijn volk. Kort maar krachtig. Bidt u mee?

» Kijk op cvi.nl/gebed om u gratis op de gebedskalender te abonneren of bel 033-2458824.

Interview met reisleader Jos van Westing

‘Mijn hart verpand aan Israël’

In juni staat er weer een mooie ‘Israël in vogelvluchtreis’ gepland, dé reis voor mensen die nog nooit in Israël geweest zijn en onder deskundige leiding graag willen kennismaken met dit bijzondere land en zijn bevolking. Reisleader is Jos van Westing.

Waarom is een reis naar Israël zo bijzonder?

“Er is geen een land dat veelzijdiger is dan Israël! Israël is echt uniek: de vele verschillende landschappen en klimaatzones, de flora en fauna, de mengelmoes van culturen door de teruggekeerde Joden uit alle hoeken van de wereld, en evenzovele talen. Daarnaast natuurlijk de geschiedenis van Israël waarbij het land ook de bakermat is van het Jodendom en christendom.”

Waarom moeten mensen juist met Christenen voor Israël op reis naar Israël?

“Onze reizen maken echt het verschil. We gaan niet slechts als toerist of pelgrim, maar worden getuigen van de geschiedenis van Abraham tot heden. En met de uitleg van de Bijbel ‘on the spot’ krijgen we diepere inzichten. Alles komt aan bod: de geschiedenis, de natuur, de cultuur en het Jodendom. We gaan in de voetstappen van Jezus en leren van de profetieën. Maar we zullen ook de moeilijkheden en pijn van dit bijzondere volk ervaren, door bijzondere ontmoetingen met de mensen die in Israël leven.”



Wat zijn jouw drijfveren voor het reisleaderschap?

“Ik heb sinds 1972, toen ik als student archeologie naar Israël ging, mijn hart verpand aan dit bijzondere land. Je moet je realiseren dat veel beruchte heersers uit Mesopotamië en Egypte dit stukje land aan de Middellandse Zee in hun macht hadden of er hun geschillen uitvochten. Ik zeg weleens: je steekt je schop in het zand en je vindt de bewijzen van hun lang-vergane bestaan. Het bijzondere is dat hun beschavingen reeds lang vervlogen zijn en dat de artefacten - de enige bewijzen van al die verschillende volkeren - bijna alleen nog in de

musea te vinden zijn, terwijl het Joodse volk alles heeft ondergaan en meegemaakt, maar nog steeds bestaat en het land bewoont. Echt een wonder! Ik verheug me er ontzettend op om samen op reis te gaan en mijn ervaringen met de groep te delen!”

Waarom mogen mensen de junireis absoluut niet missen?

“Deze reis is een kennismaking voor iedereen die nog nooit in Israël is geweest, maar ook een verlangen heeft naar meer en naar nieuwe dingen ontdekken. We hebben een vol, maar veelzijdig programma dat zal bijdragen aan je persoonlijke ontwikkeling, een rijke ervaring die je nooit zal vergeten.”

» [Alle genoemde prijzen op basis van halfpension en verblijf in een tweepersoonskamer \(bij de Isreality jongerenreizen verblijven we in drie- of vierpersoonskamers\). Voor eenpersoonskamers geldt een toeslag. Wijzigingen voorbehouden. Kijk voor de uitgebreide beschrijvingen van ons reisaanbod, inclusief dagprogramma, op \[relireizen.nl/cvi\]\(#\).](#)



Israëltreizen in 2019

Israël in vogelvlucht 2	5 t/m 12 juni	€ 1.375,-
Isreality jongerenreis	22 t/m 31 juli	€ 995,-
Isreality jongerenreis	12 t/m 21 augustus	€ 995,-
Herfstreis	25 september t/m 2 oktober	€ 1.445,-
Loofhuttenreis	16 t/m 24 oktober	€ 1.725,-
Israël in vogelvlucht 3	28 oktober t/m 4 november	€ 1.395,-

11 april in Nijkerk

Matzes proeven en workshop

Matzes, ze horen bij Pasen en Pesach. Speciaal voor u kunt u ze proeven



op 11 april in het Israëlcentrum. Ook andere producten die met matzes gemaakt kunnen worden, zijn te proeven. Kom gewoon gezellig langs. Of combineer het met de kennismaking met het consulenteenwerk, waarover u elders in deze krant meer leest.

Workshop

Je kunt meer doen met matzes dan er wat boter en suiker op doen, zoals wij ze doorgaans kennen. Zo kun je

er taarten mee maken en soep. Wie dat niet alleen wil proeven, maar ook graag wil leren maken, kan meedoen met de workshop. Speciaal daarvoor komen de vrienden van synagoge Enschede naar Nijkerk.

Om 11.00 uur en om 14.00 uur is er een workshopronde waarin u een matzechocoladetaart gaat maken. Kosten voor deelname zijn € 12,50, ter plekke te voldoen, aanmelden niet nodig.

Bijbelstudiematerialen van Christenen voor Israël

Aan de studie



Wie meer wil weten over Gods plan met Israël, kan natuurlijk het beste de Bijbel gaan bestuderen. Daarom heeft Christenen voor Israël een reeks Bijbelstudiematerialen over Israël ontwikkeld.

Er is studiemateriaal om te beginnen aan de basis, voor wanneer je bijvoorbeeld met je Bijbelstudiegroep of kring voor het eerst het onderwerp 'Israël' wilt verkennen. Daarnaast is er verdiepend studiemateriaal voor wie zich verder in een onderwerp wilt verdiepen. Tot slot zijn er enkele specifieke studies over bijvoorbeeld 1 en 2 Kronieken en de Psalmen. Meer weten over Israël? Aan de studie!

» [Bekijk alle Bijbelstudiematerialen op \[cvi.nl/winkel\]\(#\).](#)

Nodig ons uit

Heeft u liefde voor Israël en wilt u deze delen met uw medechristenen, maar weet u niet hoe? Denk er dan eens over na om Christenen voor Israël uit te nodigen u hierbij te helpen.

Spreekers

Christenen voor Israël heeft een aantal sprekers die over een scala van onderwerpen over Israël kunnen spreken. Of het nu een Bijbelstudie betreft, een lezing over het dagelijkse leven in Israël of een discussieavond, Christenen voor Israël heeft wel een spreker die bij u langskomt om Gods liefde voor Israël te verwoorden. Ook voor jongeren-, studentenverenigingen, catechisatiegroepen of jeugdclubs heeft Christenen voor Israël een aantal jonge sprekers die graag langskomen om vanuit de Bijbel te vertellen over Gods plan met Israël.

» [Kijk voor meer informatie op \[cvi.nl/spreekers\]\(#\) of bel 033-2458824.](#)



Vind een gelovige Partner



www.samen-verder.nl

Al 30 jaar deskundige en persoonlijke bemiddeling

Tel: 088-130 34 00

Gratis brochure

**Geeft u óm Israël,
geef dan voor Israël**

Ook uw steun is nodig!

De V.V.I stelt zich al
40 jaar ten doel:
Israël helpen met
de verpleging van
alle bevolkingsgroepen,
ongeacht afkomst en
overtuiging.

www.verplegingvoorisrael.nl

Verpleegkundige hulp
discrimineert niet....

Stichting
"Verpleegkundigen
voor Israël"



Giften graag op

NL97INGB0003885840

t.n.v. Penn. VVI,

Postbus 476,

3440 AL Woerden

email: adm.vvi@planet.nl

gert bouterse

timmer- en onderhoudsbedrijf



aanbouw, schuifpuien,
kozijnen.



maatwerk kasten



nieuwe schoorsteen

Veenlantstraat 18 3117 CK Schiedam

Tel. 010-4267019

gert@boutersetimmerwerk.nl

Bekijk eens onze website:

www.boutersetimmerwerk.nl

badkamers • plafonds • keukens • wanden • en andere verbouwingen



Leren leven uit de Bijbel

EVERREAD

UITGEVERS

Al onze boeken zijn verkrijgbaar in de (christelijke)
boekhandel, op everread.nl of via 0343 594495

De zeven late brieven van Paulus vers-voor-vers

Deze serie bestaat uit zes boeken waarin de zeven laatst door Paulus geschreven brieven behandeld worden. Deze brieven zijn direct en rechtstreeks bestemd voor de gelovige van vandaag! Elk vers uit deze brieven is opnieuw en letterlijk vertaald. Bij elk vers staat een (meestal) paginagrote uitleg over de oorspronkelijk gebruikte woorden, met onder meer structuren van teksten en tekstgedeelten en verwijzingen naar andere Bijbelteksten. Verder is bij elke brief een hoofdstructuur en een concordantie met alle in die betreffende brief gebruikte woorden gevoegd. Elk boek is een waardevol naslagwerk met veel informatie en daarom ook handig voor persoonlijke Bijbelstudie. Gebonden en voorzien van een harde kaft. 22,5 x 15 cm. Auteur Hoite Slagter.



De brief aan de Efeziërs - ISBN 9789066942769 - 144 blz - € 17,45

De brief aan de Filippenzen - ISBN 9789066942844 - 112 blz - € 16,40

De brief aan de Kolossenzen - ISBN 9789066942875 - 112 blz - € 16,40

De brief aan Filemon & Titus - ISBN 9789066942936 - 96 blz - € 15,40



De eerste brief aan Timoteüs - ISBN 9789066942974 - 128 blz - € 15,90

De tweede brief aan Timoteüs - ISBN 9789066943025 - 96 blz - € 15,40

De late brieven van Paulus - ISBN 9789066943049 - 48 blz - Gratis!

Kijk op www.everread.nl voor al onze uitgaven

AMEN Bijbelmagazine - 15 maart j.l. verscheen nummer 143 met o.m. de volgende artikelen: 'Evangelie: Dwaze boodschap?', 'Houd moed', 'U alleen doet mij veilig wonen', 'Wat moeten wij met de Jakobusbrief?', 'Duurzaamheid' en 'AMEN Actueel'. Neem een abonnement op dit 2-maandelijks blad en/of word Online-abonnee met toegang tot meer dan 1500 Bijbelstudie-artikelen! Kijk voor meer informatie op www.amen.nl of bel: 0343 594411.



Schenken en nalaten aan Israël

Voor vandaag én morgen...

*"Ik zal
zegenen
wie u
zegenen"*

Genesis 1:27

Denkt u erover om Israël te steunen met een gift of met uw nalatenschap? Wij informeren u graag over de mogelijkheden en over de wet- en regelgeving rondom schenkingen en nalatenschappen.

Vraag gratis en vrijblijvend onze complete brochure aan of neem contact met ons op voor een persoonlijk gesprek. We zijn dankbaar wanneer u bij de vaststelling van uw schenking of testament onze organisatie gedenkt.

Antwoordkaart

We zijn graag bereid u te informeren over schenkingen of nalatenschappen. Voor een advies of persoonlijk gesprek nodigen wij u uit om deze kaart ingevuld aan ons terug te sturen.

Uw gegevens zullen uiteraard strikt vertrouwelijk worden behandeld.

- ☐ Stuur mij de gratis brochure over schenken en nalaten
- ☐ Stuur mij een formulier voor een periodieke schenking
- ☐ Neem contact met mij op voor meer informatie of een persoonlijk gesprek

Stuur deze antwoordkaart in een gesloten envelop naar Christenen voor Israël, Antwoordnummer 616, 3860 WB Nijkerk (frankeren niet nodig).

Voorletters	Naam
	dhr. / mevr.
Straat	Huisnr.
Postcode	Plaats
Telefoon	
E-mail	
Datum	

CHRISTENEN VOOR
ISRAËL

Voor alle activiteiten geldt: Deo volente

Joodse kalender

6 april 2019 Thoralezing: <i>Tazría</i> , Leviticus 12:1-13:59. Haftarahlezing: 2 Koningen 4:42-5:19
13 april 2019 Thoralezing: <i>Metsorá</i> , Leviticus 14:1-15:23. Haftarahlezing: 2 Koningen 7:3-20
20 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 33:12-34:26; Numeri 28:19-25. Haftarahlezing: Ezechiël: 36:37-37:14
21 april 2019, Pesach Thoralezing: Leviticus 22:26-23:44; Numeri 28:19-25. Haftarahlezing: 2 Koningen 23:1-9, 21-25
22 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 13:1-16; Numeri 28:19-25
23 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 22:24-23:19; Numeri 28:19-25
24 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 33:12-34:26; Numeri 28:19-25.
25 april 2019, Pesach Thoralezing: Numeri 9:1-14; Numeri 28:19-25
26 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 13:17-15:26; Numeri 28:19-25. Haftarahlezing: 2 Samuël 22:1-51
27 april 2019, Pesach Thoralezing: Exodus 33:12-34:26; Numeri 28:19-25. Haftarahlezing: Ezechiël: 36:37-37:14
2 mei 2019 Jom Hasjoa (Herdenking Holocaust)
4 mei 2019 Thoralezing: <i>Acharé mot</i> , Leviticus 16:1-18:30. Haftarahlezing: Ezechiël 22:1-19
Sprekers
Maandag 1 april 20.00 uur: Katwijk aan Zee: Seminar ds. Henk Poot (3/3). Locatie: Vredeskerk, Baljuwplein 1. Thema: Jezus, Johannes en Israël.
Dinsdag 2 april 20.00 uur: Oldemarkt: Seminar ds. Henk Poot (2/3). Locatie: de Ontmoeting, Marktpllein 9. Thema: Israël en de Bijbel. 20.00 uur: Oudega: Lezing ds. Kees van Velzen. Locatie: De Bining, Buorren 31. Thema: Geënt op de edele olijf. 20.00 uur: Grave: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Protestantse Kerk, Bagijnenstraat 1. Thema: De Joodse wortels van het christelijk geloof.
Woensdag 3 april 19.30 uur: Enschede: Seminar ds. Henk Poot (2/3). Locatie: Bethelkerk, J.H. Boschstraat 30. Thema: Abraham, de vriend van God. 20.00 uur: Groningen: Lezing ds. Kees van Velzen. Locatie: Immanuëlkerk, Overwinningsplein 1. Thema: Geënt op de edele olijf.

Donderdag 4 april 19.30 uur: Daarlerveen: Lezing Heleen Bénard. Locatie: PKN De Schoof, Brugstraat 10. Thema: Van Pesach naar Pasen. 20.00 uur: Heerenveen: Seminar ds. Kees van Velzen (2/3). Locatie: Trinitas, Coehoorn van Scheltin-gaweg 1. Thema: Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God. 20.00 uur: Nieuwegein: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Kerkelijk Centrum De Rank, Lupinestraat 11. Thema: Israël, teken van hoop.
Maandag 8 april 14.00 uur: Vlissingen: Lezing voor KBO-PCOB met Marianne Glashouwer. Locatie: Woonzorg-centrum Ter Reede, Vredehoflaan 370. Thema: Het Joodse gezinsleven en de Joodse vrouw.
Dinsdag 9 april 20.00 uur: Oldemarkt: Seminar ds. Henk Poot (3/3). Locatie: de Ontmoeting, Marktpllein 9. Thema: Israël en de Bijbel. 20.00 uur: Alblasserdam: Lezing ds. Kees Kant. Locatie: 't Scheepke, Rijnstraat 434. Thema: De grote betekenis van Israël voor deze wereld.
Woensdag 10 april 19.30 uur: Enschede: Seminar ds. Henk Poot (3/3). Locatie: Bethelkerk, J.H. Boschstraat 30. Thema: Abraham, de vriend van God. 19.30 uur: Buitenpost: Lezing ds. Willem J.J. Glashouwer. Locatie: Het Lichtbaken, Marconistraat 5. Thema: De twaalf artikelen over Israël. 20.00 uur: Heerde: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Jeugdcentrum Welgelegen, Stationsstraat 2. Thema: Israël en de Kerk.
Donderdag 11 april 19.30 uur: Putten: Lezing Heleen Bénard. Locatie: De Aker, Fontanusplein 2. Thema: Van Pesach naar Pasen. 20.00 uur: De Bult (bij Steenwijk): Lezing ds. Henk Poot. Locatie: Hotel Huis ter Wolde, Onderduikersweg 6a. Thema: Jezus en Israël. 20.00 uur: Oud-Beijerland: Lezing ds. Oscar Lohuis. Locatie: Evangelische Gemeente Hoeksche Waard, Polderlaan 1. Thema: Redenen om Israël te steunen. 20.00 uur: Sint-Oedenrode: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Knoptorenkerk, Kerkdijk-Noord 8. Thema: De vervulling van Bijbelse profetieën in onze tijd.
Maandag 15 april 19.30 uur: Ouderkerk aan den IJssel: Lezing Marianne Glashouwer. Locatie: Berea, Dorpsstraat 17. Thema: Pesach en Pasen.
Dinsdag 16 april 19.30 uur: Vaassen: Lezing ds. Willem J.J. Glashouwer. Locatie: De Rank, Torenstraat 15. Thema: De twaalf artikelen over Israël. 19.30 uur: Emmen: Lezing ds. Henk Poot. Locatie: Kapelkerk, Kapelstraat 63. Thema: Zoon van de Gezegende.
Woensdag 17 april 20.00 uur: Breukelen: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Bonifatiushuis, Kerkplein 18. Thema: Met Israël naar de toekomst.

20.00 uur: Veghel: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Protestants Centrum De Schakel, Hoofdstraat 53. Thema: De vervulling van Bijbelse profetieën in onze tijd. 20.00 uur: Nieuwkoop: Lezing ds. Henk Poot. Locatie: Hervormde Kerk, Regthuysplein 18. Thema: De dood en opstanding van Jezus.
Donderdag 18 april 20.00 uur: Lelystad: Lezing ds. Gerard Krol. Locatie: Max het musje, Groene Velden 83. Thema: Gods tempel in de Bijbel.
Dinsdag 23 april 20.00 uur: Boxtel: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Gemeenschapshuis De Walnoot, Reginahof 1. Thema: De Joodse wortels van het christelijk geloof. 20.00 uur: Sliedrecht: Lezing ds. Oscar Lohuis. Locatie: Maranat-hakerk, Lijsterweg 2. Thema: De terugkeer van de Joden naar het Beloofde Land.
Woensdag 24 april 20.00 uur: Den Bosch: Lezing ds. Oscar Lohuis. Locatie: Evangelische Gemeente Parousia, 's-Gravesandestraat 1b. Thema: Ik zal zegenen wie u zegenen.
Donderdag 25 april 20.00 uur: Heerenveen: Seminar ds. Kees van Velzen (3/3). Locatie: Trinitas, Coehoorn van Scheltin-gaweg 1. Thema: Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.
Dinsdag 30 april 13.00 uur: Nijkerk: Lezing Otto de Bruijne. Locatie: Israëlcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Thema: Licht in de nachten van Israël. Aanmelden via cvi.nl/otto of 033-2458824. 20.00 uur: Eemnes: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Kerkelijk Centrum De Wel, Rutgers van Rozenburglaan 1. Thema: De geboorteweën van het Koninkrijk. 20.00 uur: Harmelen: Lezing ds. Kees van Velzen. Locatie: Het Treffpunt, Iepenlaan 2. Thema: Het herstel van het koningschap van Israël.
Donderdag 2 mei 20.00 uur: Boskoop: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Kerkelijk Centrum De Loods, Zijde 11. Thema: De geboorteweën van het Koninkrijk.
Zaterdag 4 mei 13.00 uur: Nijkerk: Lezing Otto de Bruijne. Locatie: Israelcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Thema: Licht in de nachten van Israël. Aanmelden via cvi.nl/otto of 033-2458824.
Woensdag 8 mei 20.00 uur: Boxmeer: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Protestantse Kerk, Veerstraat 24. Thema: De wederopstanding van Israël.
Donderdag 9 mei 20.00 uur: Dronten: Lezing ds. Oscar Lohuis. Locatie: Ontmoetingskerk, De Ketting 20. Thema: Tekenen van de aanstaande wederkomst.

Zaterdag 11 mei 13.00-17.00 uur: Sneek: Israëlvrriendendag. Met het Holland-Koor, ds. Willem J.J. Glashouwer en ds. Henk Poot. Locatie: Grote of Martinikerk, Grote Kerkstraat 9. Kaarten € 5,00, via cvi.nl/vriendendagen of 033-2458824.
Maandag 13 mei 20.00 uur: Vriezenveen: Lezing ds. Willem J.J. Glashouwer. Locatie: Cultureel Centrum (CCK2), Kerkstraat 2. Thema: Waarom eindtijd?
Woensdag 15 mei 19.30 uur: Stadskanaal: Lezing ds. Kees van Velzen. Locatie: Christengemeente Rehoboth, Hoofdkade 139a. Thema: Geënt op de edele olijf. 20.00 uur: Krimpen aan de Lek: Lezing ds. Kees Kant. Locatie: 't Voorhof, Dorpsstraat 1. Thema: De grote betekenis van Israël voor deze wereld. 20.00 uur: Gennep: Lezing Peter Pellemans. Locatie: Kerkelijk Centrum De Regenboog, Veerstraat 24. Thema: De wederopstanding van Israël.
Donderdag 16 mei 10.00 uur: Soest: Lezing ds. Oscar Lohuis. Locatie: Julianakerk, Julianalaan 19. Thema: Waarom christenen iets met Israël hebben. 14.30 uur: Emmen: Lezing voor 60+ groep Heleen Bénard. Locatie: Het Centrum, Constantijnstraat 17a. Thema: De plaats van Israël in Gods heilsplan. 20.00 uur: Nijverdal: Lezing ds. Jaap de Vreugd. Locatie: Het Bakken, Kerspellaan 2. Thema: Gods gedachten over Jeruzalem.
Zaterdag 18 mei 13.00-17.00 uur: Vianen: Israëlvrriendendag. Met het Holland-Koor, ds. Willem J.J. Glashouwer en Willem Ouweneel. Locatie: Grote kerk, Voorstraat 110. Kaarten € 5,00, via cvi.nl/vriendendagen of 033-2458824.
Muziek
Vrijdag 5 april 19.45 uur: Voorthuizen: Zingen voor Israël. Met Vox Vivenda, Mannenkoor Euterpe en ds. Kees van Velzen. Locatie: Gereformeerde Kerk, Hoofdstraat 142. Toegang gratis.
Zaterdag 13 april 19.30 uur: Nunspeet: Concert Hineni Symfonie Orkest. Locatie: Driestwegkerk, Driestweg 4. Meer info: www.hinenisymfonieorkest.nl . Toegang gratis.

Vrijdag 10 mei 19.30 uur: Leek: Zingen voor Israël. Met Christelijk Mannenkoor Leek en ds. Henk Poot. Locatie: De Hoeksteen, Lindensteinlaan 1. Toegang gratis.
Overig
11 april 10.00-16.00 uur: Nijkerk: Matze-proeverij. Locatie: Israëlcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Gratis toegang. 11.00 uur: Nijkerk: Matze-chocoladetaart workshop. Locatie: Israelcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Kosten: € 12,50, ter plekke te voldoen, aanmelden niet nodig. 14.00 uur: Nijkerk: Matze-chocoladetaart workshop. Locatie: Israelcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Kosten: € 12,50, ter plekke te voldoen, aanmelden niet nodig.
Tot 4 mei 10.00-16.00 uur: Nijkerk: Tentoonstelling Licht in de nachten van Israël. Locatie: Israëlcentrum, Henri Nouwenstraat 34. Dagelijks gratis te bezoeken (m.u.v. zon- en feestdagen).
10 tot 12 mei Ambt Delden: Bijbelstudieweekend met Henk Binnendijk. Voor mensen van 20 tot 45 jaar. Meer info en aanmelden: cvi.nl/bijbelstudieweekend .
Aangepaste openingstijden
Het Israëlcentrum is gesloten op vrijdag 19 april (Goede Vrijdag), maandag 22 april (Tweede Paasdag) en zaterdag 27 april (Koningsdag).
Israëlconsulenten
Het Israël Producten Centrum heeft een uitgebreid netwerk van consulenten door heel Nederland. Via israelwinkel.nl of 033-2458814 vindt u de contactgegevens van een consulent(e) bij u in de buurt.
De krant
De volgende krant verschijnt 30 april 2019.

colofon

Israël Aktueel is een uitgave van stichting Christenen voor Israël. Het abonnement is bij de donatie inbegrepen. De hoogte hiervan bepaalt u zelf.

Henri Nouwenstraat 34, 3863 HV Nijkerk | Postbus 1100, 3860 BC Nijkerk | 033-2458824
info@christenvoorisrael.nl | christenvoorisrael.nl | twitter.com/cvisrael
facebook.com/christenvoorisrael | Algemeen: NL87 ABNA 051 385 2905
Projecten: NL38 ABNA 0529 310 252

Christenen voor Israël België vzw, Emile Vanderveldelaan 1, 2845 Niel | 0486-440862
cvibelgie@gmail.com | Bankrekening: BE91 000 165 450 876

DOELSTELLING: Stichting Christenen voor Israël stelt zich ten doel om christenen in Nederland bewust te maken van de betekenis van het Joodse volk in Gods handelen met deze wereld. Zij doet dit door het geven van betrouwbare informatie over land, volk en staat van Israël. Zij roept christenen op tot solidariteit met Israël en wijst elke vorm van antisemitisme af. Zij gaat hierbij uit van het gezag en de betrouwbaarheid van de Bijbel als Gods Woord. Zij steunt Israël metterdaad en is werkzaam in Nederlandse kerken en gemeenten.

BESTUUR: W.A. van der Hoff (voorzitter), J. van Dijk (secretaris), R. Fluit (penningmeester), M. Benard, mr. A.T. Elenbaas-van den Berge, ds. G. Krol, dr. ir. L. Meijer, F. de Lange, D. Vandeputte.

REDACTIE: Hoofdredactie: Ds. Oscar Lohuis, ds. Henk Poot
Eindredactie: Marijke Terlouw | Redactie: Ruben Ridderhof

TECHNISCHE REALISATIE: Novente creatief en digitaal bureau, Nunspeet

ADVERTENTIES: BDU Vakmedia, Barneveld | Roel Abraham, r.abraham@bdu.nl, 06-54274244

De schrijvers in deze krant vertegenwoordigen niet noodzakelijkerwijs de visie van de stichting. In interviews zijn de geïnterviewden verantwoordelijk voor hun uitspraken. | Het copyright op artikelen in Israël Aktueel berust bij de redactie, dan wel bij de auteurs. Niets mag worden overgenomen zonder toestemming van de redactie. | Foto's in deze krant zonder naamvermelding bevinden zich in het publieke domein. | Christenen voor Israël aanvaardt geen aansprakelijkheid voor goederen en diensten van adverteerders.



GOED DOEL



15 mei in Nijkerk

Lezing Klaas de Jong

Uitgever Klaas de Jong spreekt op woensdag 15 mei in het Israëlcentrum over het boek *Van droefheid naar vreugde*. De lezing begint om 20.00 uur en de toegang is gratis. Aanmelden is wel verplicht en kan via cvi.nl/15mei of 033-2458824.

Over het boek

Jakov Adler vluchtte in 1933 vanuit het Duitse Neurenberg naar Amsterdam. Hij werd arts

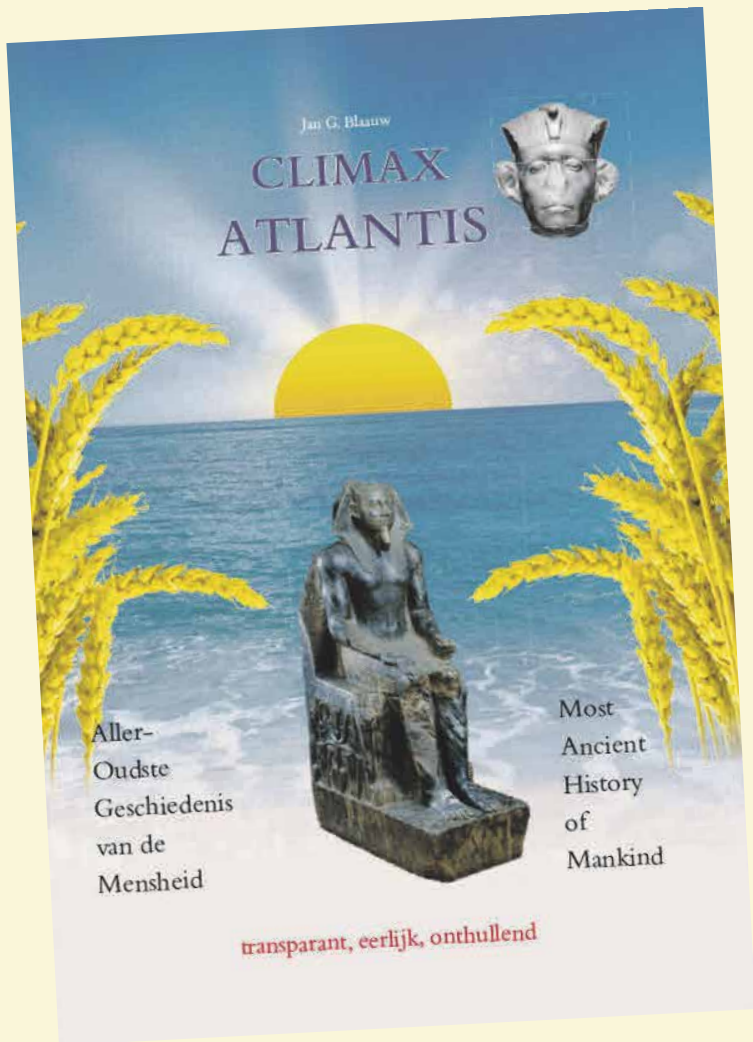
in het Nederlandsch Israëlitisch Ziekenhuis en trouwde met Betsy de Leeuw, die daar als verpleegster werkte. Begin 1943 dook het echtpaar onder in de kop van Overijssel. Ze overleefden de oorlog en vertrokken in 1949 naar hun nieuwe thuis: Israël. In 1991 schreef Jakov Adler in het Hebreeuws zijn herinneringen op, vanaf de vlucht uit Neurenberg 1933 tot de aankomst in Haifa in 1949. Dit uitzonderlijke boek is nu eindelijk ook in het Nederlands verschenen.

Alleroudste Geschiedenis der Mensheid

CLIMAX ATLANTIS 4e druk

Een chronologische uiteenzetting van vele volken

Rekent af met mythen en legenden



3925 v.Chr., 1e Tishri,	Schepping Adam.
2869/68-1918 v.Chr.,	Noach,
2819/18 v.Chr.,	Roeping Noach, 50 jaar oud.
2819/18-2091 v.Chr.,	Noach in autoriteit op Aarde.
2269 - 2268 v.Chr.,	De Vloed.
2169/68 v.Chr.,	"verspreidt U, a.u.b."
2069/68 v.Chr.,	Spraakverwarring.
2366 - 1766 v.Chr.	Shem, beeld van Chr.Jezus.
2091 - 1845/44 v.Chr.,	Shem in autoriteit op Aarde.
2139 - 2082 v.Chr.,	Nimrod, dictator, tyran.
1975 v.Chr.,	Geboorte Abraham, als Asshur
	3 jaar heerschte op Aarde.
1977-1960 v.Chr.	17 jarige wereldoorlog o.l.v.
	Asshur.
1877 v.Chr.	Veldslag der koningen, Abraham.
1875 v.Chr.	Geboorte Izak, Abraham 100 jaar,
	Vervulling Hemelse Belofte.
1845 v.Chr.	Izak geofferd op Mt.Moria.
1725 - 1625 v.Chr.	Egyptisch Wereldrijk Atlantis,
	hoofdstad Atlas (Tlas, Itj-Tawy).
1720 v.Chr.	Pniël, bekering van Jacob.

1695 v.Chr.	Joseph voor Pharao Sesostri III (Pharao Khakaure).
1687-1680 v.Chr.	De Grote Droogte, Wereldwijde hongersnoden en rampen.
1695-1655 v.Chr.	Joseph's politieke loopbaan in Egyptisch Wereldrijk Atlantis.
1625 v.Chr.	Uitbarsting Vulkaan Santorini, tsunami, verwoesting Nijl-Delta, einde Atlantis,
	Joseph 100 jaar, Job 70 jaar oud.
1445 v.Chr.	De Exodus van Israël, Mozes.
1405 v.Chr.	Doortocht door de Jordaan, Jozua.
1400-1355 v.Chr.	Asshur-bel-nesheshu (Belochus II, Cushan Rishataim).
1375-1355 v.Chr.	Asshur-bel-nesheshu op oorlogspad, Wereldoorlog.
1363-1355 v.Chr.,	Bezetting van Israël en Onderdrukking. Bevrijding. Othniël.
26 AD, 1e Tishri,	Aanvang Prediking en Werk van Messias voor Redding en Eeuwig Leven van
	Judah en Israël en alle volken.
30 AD, 14e Nisan,	Chr.Jezus gekruisigd op Mt.Moria.
30 AD, 18e Nisan,	Chr.Jezus opgestaan, opgewekt door God de Vader. Hij is de
	"Eersteling der eerstelingen in Eeuwig Leven".

Ontleend aan de oudste beschikbare dynastieën en koningslijsten en geschiedenissen van de mens, zoals oude historici en kroniekschrijvers hebben opgetekend, en wat de archeologie heeft gebracht. De chronologie en structuur van dit boek zijn gebaseerd op het "Boek der boeken".

Verkrijgbaar bij de boekhandel: ISBN-nr 978-94-91168-314. Luxe uitgave €25,00
www.climax-atlantis.nl auteur: Jan G. Blaauw



What's your reality?



ISREALITY.NL

Van 12 tot 14 april vindt het állereerste Isreality Verdiepingsweekend plaats!

Mis dit niet!

Samen met christelijke jongeren uit heel Nederland ga je meer ontdekken over het leven van Abraham, de voorvader van de Joden. Wat was zijn strijd? Waarom was hij zo belangrijk? En wat kunnen wij van hem leren?

Voor maar € 59,- all-in(!) kun jij een weekendje weg naar het mooie Lunteren, dichtbij Ede, en genieten van de mooie omgeving, goede Bijbelstudies en heel veel gezelligheid!

» Kijk voor meer info & aanmelden op isreality.nl/weekend.

Agenda 2019

Isreality Verdiepingsweekend – Bijbelstudieweekend voor jongeren

Thema: *Abraham, een sprong in het diepe*
12-14 april | Lunteren | € 59,-

Info & aanmelden op: isreality.nl/weekend

Isreality jongerenreizen naar Israël

- Maandag 22 t/m woensdag 31 juli
- Maandag 12 t/m woensdag 21 augustus

Info & aanmelden op: isreality.nl/reizen

Een dagje Israël

Marinke reisde mee met onze meest recente Isrealityreis. Lees hier het verslag van haar eerste dag in Israël.

Zo, onze eerste dag in Israël zit erop! Van onze voeten is na al het wandelen niet veel meer over, maar we hebben het er allemaal voor over gehad. Wát een gave dag hebben we achter de rug! Na een heerlijk, uitgebreid Israëlisch ontbijtje (yoghurt, fruit, veel zoetheid, maar je kon je bord ook volscheppen met rauwkost) begonnen we ons avontuur in Yad Vashem. Nou ja, avontuur is voor dit Holocaustherdenkingsmuseum niet echt een passend woord... Ontzettend indrukwekkend. Persoonlijke verhalen, monumenten, krantenknipsels, schoenen van slachtoffers, kaarsjes voor kinderen die vermoord zijn... Wat een bizarre tijd moet het voor Joden zijn geweest. Bijna onvoorstelbaar!

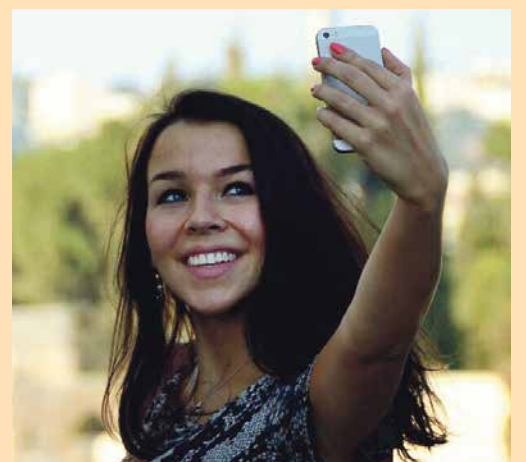
We vervolgden onze trip naar de Oude Stad van Jeruzalem. De buschauffeur bracht ons boven op de Olijfberg en samen met gids Gina zijn we naar beneden gelopen. Ondertussen overspoelde Gina ons met informatie en genoten we van de omgeving. Wat een wereld van verschil! Ten eerste: het verschil met Nederland; maar ook de verschillen in

het land zelf. Christenen, moslims, Armeniërs en Joden; iedereen loopt door elkaar! Verder zagen we onder meer de Olijfberg, de Grafkerk, de gouden koepel, de Jaffapoort, de Damascuspoort, de Graftuin, Gethsemane en de Kidronvallei. We hebben veel indrukken opgedaan!

Tussen de middag aten we trouwens een heerlijk broodje shoarma en een broodje falafel op een dakterras midden in de Oude Stad (met een topuitzicht!). 's Avonds dineerden we met elkaar (goed eten hebben ze hier! ??) en sloten we de dag met elkaar af.

We zijn dankbaar voor de goede vlucht die we hebben gehad, dankbaar voor alle mensen die mee zijn op deze reis (ook al kennen de meesten elkaar niet, we hebben het super gezellig!) en voor de mooie dingen die we hier meemaken. Morgen eerste dag vrijwilligerswerk. God is goed!

» Wil je meer belevenissen lezen van de Isrealityreis? Check isreality.nl/tag/israel2018 voor alle dagverslagen.



Ga met ons naar Israël

Maak deze zomer een reis om nooit te vergeten: dobberen op de Dode Zee, de toerist uithangen in Jeruzalem en de handen uit de mouwen steken voor een paar dagen vrijwilligerswerk. Voor maar € 995,- kun jij tien dagen met ons op reis naar Israël!

» Check isreality.nl/reizen voor alle info & aanmelden.



DAVID
DE VOS

JEREMY
KEURENTJES

GERT
VD VIJVER

JULIAN
GOEDHART

22 APRIL '19

IJSSELHALLEN ZWOLLE

TICKETS | GOANDTELL.NL

MET ZANDTOVENAAR
GERT VD VIJVER

SIMPLY AL JESUS

SPECIALE LEZERSAANBIEDING
€2,50 EXTRA KORTING
MET CODE SJ2019